

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Cek. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnice: Novo mesto.

Izključna pooblaščenost za oglaševanje Italijanskega in tujege Izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan s izjeto razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

Bollettino No 1087 Porti della Algeria attaccati

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Porti dell'Algeria sono stati attaccati, con buoni risultati, da formazioni italiane e germaniche. Stanotte Roma è stata sorvolata da aerei nemici che hanno poi sganciato bombe sulla zona di Ostia; qualche danno ed alcuni feriti.

Vojno poročilo št. 1087

Pristanišča v Alžiru napadena

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Italijanske in nemške letalske skupine so to noč z dobrimi uspehi napadle pristanišče v Alžiru.

To noč so letela nad Rimom sovražna letala, ki so nato spustila bombe na področje Ostije; nekaj škode in nekaj ranjenih.

18 letnica gozdne milice

Rim, 17. maja. AS. Gozdna milica je obhajala 18-letnico ustanovitve, ne da bi pretrgala plodovito delo njenih oddelkov. Vsa vneto zaposlena z delom, ki je tesno povezano z vojnimi dogodki, je ta ponosna in vztrajna milica v prvih 18 letih obstoja vidno dokazala, da je popolnoma vredna nalog, ki so jih ji zaupali.

Budno so čuvali nad gozdnim bogastvom domovine ter junaško vzeli nase vojno breme in se izkazali z stalnim duhom svojih legionarjev ter tako zaslužili občudovanje in hvaležnost vseh.

Vojaški dogodki preteklega tedna

Po 45dnevem odporu so junaški branilci Tunisa morali položiti orožje. Od 26. februarja so se morali italijansko-nemški oddelki I. armade upirati na Marethovi črti Montgomeryjevim četam, katerim je stalno pritakalo vojaštvo in vojno gradivo iz vseh delov sveta. Ni se torej čuditi, če so se morali Messejevi vojniki pred petkrat številnejšim nasprotnikom in dvajsetkrat bolj opremljenim, naslanjajoč se na polotok Rta Bona po odbitem Freybergovem predlogu za vajo in po odbitem napadu Novozelandcev na Zaguansko gorovje končno predati. Med njimi so bili najlepši vojaški liki: od starega polkovnika do mladega fašista, zagorelega od sonca v puščavi Siwa. Sovražnik je bil presečen in jih je moral pohvaliti. Ta pohvala vsebuje vsekakor zaskrbljenost za bodočnost. Za nasprotnika pa je položaj naslednji: 1. Belisha je izjavil, da so zavezniki izgubili 6 mesecev časa; 2. junaški odpor osi so izrabili Japonci na Daljnem vzhodu; 3. Cangkajšek toži, da preživlja sedaj »najbolj črno uro v svoji kratki in nesrečni zgodovini«.

Istočasno z angleško-ameriškim napadom na Tunis so Sovjeti izvedli močnejše napade na ku-

Nemci vdirajo v sovjetske postojanke

Posamezni sovjetski napadi zavrnjeni — Bojno delovanje pri Vel. Lukih Bombni napad na London

Hitlerjev glavni stan, 17. maja. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

S prostora okrog Velikih Luk poročajo o uspešnem lastnem bojnem delovanju. Na raznih drugih odsekih vzhodnega bojišča so nemške napadalne čete nepričakovano vdrle v sovražne postojanke, razdejale številne bojne postojanke ter privedle ujetnike in plen. Posamezni sovjetski napadi so bili zavrnjeni deloma v sodelovanju z letalstvom.

Pri načrtnem obstreljevanju sovražnega dovoza na južnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča so nemška bojna letala tudi včeraj z uničujočim učinkom obstreljevala važne železniške postaje in veliko število prevoznih vlakov vseh vrst.

Šibke angleške letalske sile so pretekle noč prodrlle nad nemško ozemlje in vrgle na nekatere kraje majhno število razdiralnih bomb. Poškodovani sta bili dve dolinski zavori, silne množine vode, ki se je razlila zaradi teh poškodb, pa so izzvale težke izgube med civilnim prebivalstvom. Osem napadajočih letal je bilo sestreljenih, 9 nadaljnjih sovražnih letal pa uniženih nad zasedenim zapadnim ozemljem, izmed njih eno po zaslugi oddelkov kopne vojske.

Italijanov. Ob priliki te proslave se je domači vojaški poveljnik v spremstvu častnikov odpravil na generalno poveljstvo milice, kjer se je poklonil pred spomenikom padlih legionarjev. Častniki je nato sprejel načelnik štaba milice, ki jim je izrekel pohvalo in najlepše želje črnim srjakom gozdne milice.

General Galbiati je poslal tole brzojavko: »Ob 18-letnici gozdne milice pošiljam topel pozdrav legionarjem, ki v neomajnem požrtvovalnem duhu delujejo zdaj na bojiščih zdaj doma za večjo silo fašistične Italije.«

banjsko mostišče. S tem pa še ni rečeno, da bi bili v tem znaki vzporednega napada nasprotnikov osi. To le pomeni, da se Stalin boji močnih nemških protinapadov na odseku pri Krimskaj. Rdeče armade, ki so izgubile 200 tankov in 30.000 mož v zadnjih 12 dneh, se zbirajo za nove obupne napade na Kubanj. Sprejeti pa jih bodo drugačni ljudje in drugačno orožje kakor pričakujejo. Podoben sprejem je doživel tudi Wawell na bengalski meji, kjer so Japonci zasedli Bithudang in Maungdaw. Japonci so prodrli do reke Maju, od koder imajo odprto pot v Indijo. Kaj pa delajo sovražniki? Živahno se posvetujejo v Washingtonu. Na morju so bile ta teden potopljene 3 podmornice, 2 torpedovci ter 8 prevoznih ladij z 12.000 tonami.

Letalska vojna. Sestreljenih je bilo 438 sovražnih letal, od teh 242 ruskih. Angleži in Amerikanci so nadaljevali s strahovalnimi napadi na civilno prebivalstvo. Tu so se zlasti izkazali Amerikanci. Angleži so bolj previdni, ker vedo, da žive v območju nemškega letalstva. Ne morejo pa se nadejati, da bo ostalo nekaznovano početje letelčih gangsterjev. (Il Gazzettino.)

na primer mnogokrat važni dokumenti potujejo cele mesece po uradih od komisariata do krajevnih industrij. Sovnarkom je poslal iz komisariata za industrijo 14. februarja 1943 naročilo za izdelavo nekega predmeta. Ta predmet je bil potreben za opremo rdeče armade. Važen dokument je ležal nedotaknjen do 30. marca. Nad 40 dni je moralo preteči, dokler ni prišel na namembni kraj. Kdo je temu kriv? To pa še ni vse. V pokrajini Altaj je ostalo nedotaknjeno naročilo Sovnarkoma z dne 19. novembra 1942 v zadevi gradnje opekarn. Do 8. aprila 1943 se ga nihče ni dotaknil. Dobro je znano, da rdeča armada stalno potrebuje za vojskovanje novo gradivo vseh vrst in da moramo v vojni graditi stalno nove tovarne, popravljati stare in da za to potrebujemo mnogo opeke. Vendar pa so uradi v pokrajini Altaj zadrževali to povelje do 8. aprila. Točno delo mora biti zakon za vsako sovjetsko podjetje. V velikanski kolektivni proizvodnji lahko nemarnost ene same ustanove ali ene same osebe naredi veliko škodo. Zadošča, da ena tovarna ne izpolni določenega programa, pa mora na desetine drugih tovarn stati. Vsak najmanjši vijak v velikem državnem stroju ima svojo veliko nalogo. To se ne sme nikdar pozabiti.

Dvoje nasprotujočih si stališč

Berlin, 17. maja. Kakor je izvedel »Hamburger Fremden Blatt« poročajo nevtralni opazovalci iz Washingtona v zvezi z novim sestankom med Churchillom in Rooseveltom, da bo imela sprememba načrtov, sprejetih v Casablanci, širok odmev in veliko važnost tudi v političnem pogledu. Zdi se, da bo zmagovalo Rooseveltovo stališče, ki pravi, da se mora poleg dosege nekaterih vojaških ciljev, kakor je istočasni odločilni napad na Evropo, ofenzivni napor Angloamerikanec osredotočiti na tihomorski odsek, ker je treba preprečiti nevarnost, da bi Japonska utrdila svoje postojanke in naredila iz njih napadalna oporišča na življenjska anglosaška živčna središča. Med tem časom naj bi bila Evropa načrtno bombardirana, kar bi zmanjševalo nemški pritisk na vzhodu. Sovjeti naj bi nadaljevali svojo dosedanje taktiko. Čez nekaj mesecev pa naj bi anglosaške sile

Hitra nemška bojna letala so v noči na 17. maja več ur nepretrgoma napadala vojaško važne posamezne cilje v prostoru Londona z bombami težkega kalibra. Dve lastni letali se nista vrnila s tega napada.

Višji narednik Kurt Jorg je v eni noči sestrelil 4 sovjetske bombnike.

Berlin, 17. maja. AS. O množičnem nemškem napadu na važno angleško industrijsko središče Sunderland so se izvedle naslednje podrobnosti: Za manjšim številom letal, ki naj bi poiskala cilje, je v nizkem poletu prispela skupina bombnikov nad mesto in ga bliskovito napadla. Zažigalne bombe so ga razsvetlile, da je bilo kakor podnevi. Na tisoče zažigalnih bomb je bilo vrženih na pomole, dake in druge pristaniške cilje. Povsod so nastali veliki požari. Nekaj trenutkov nato je padlo mnogo velikih bomb, ki so povzročile velikanske eksplozije. V polno so bile zadete tovarne, skladišča in drugi cilji. Nemška letala je

Anglo-ameriške letalske izgube nad Nemčijo

Berlin, 17. maja. AS. Berlinski pristojni krogi opozarjajo, da so angleške in ameriške letalske sile po desetdnevem mirovanju z izjemno napada na zahodno Evropo dne 10. maja morale 13. in 14. pri svojih napadih čutiti težje nemške obrambe. Povsod, kjer so sovražna letala prišla nad zahodno zasedeno ozemlje ter nad Nemčijo, so padla v klešče nemških lovcev. Nemški lovci, ki opravljajo dnevno stražo, so v smelosti in hrabrosti prekosili junaške eskadre nočnih lovcev. Poleg tega pa je protiletalsko topništvo kakor tudi mornarica s stalno čučenostjo preprečevala, da sovražnik ne bi nikogar presenetil. Često so branilci prestregli tudi bombnike in lovce, ki so leteli silno visoko, preden so mogli dospeti do svojih ciljev. Tukajšnji krogi pripominjajo, da tudi veliko opevani novi lovci »Thunderbelte« niso mogli preprečiti

Kraljica in Cesarica ter kneginja Piemontska med ranjenci

Rim, 17. maja. AS. Nj. Vel. Kraljica in Cesarica je davi obiskala v Domu pohabljenec »Principessa di Piemonte« pohabljenec in ranjenec. Pomudila se je ob posteljah vseh bolnikov in jih tolažila. Ko je zapustila dom, jo je množica pozdravljala in ji izkazovala svoje simpatije.

Rim, 17. maja. AS. Davi je princesa Piemontska obiskala bolnišnico »Littoria« in se ljubeznivo razgovarjala z vojnimi ranjenci, zanimajoč se za njih zdravje. Ranjenci so sprejeli princeso z manifestacijami simpatije in ji izrekli svojo zahvalo.

sprejel močan zaporni ogenj. Med napadom pa je streljanje popustilo in verjetno so bombe zadele več topov. Ko pa so se letala vračala, je bila pristanišča ter industrijska četrt v morju ognja in letalci so mogli še iz velike razdalje videti požare.

Lizbona, 17. maja. AS. Iz Londona se je izvedelo, da so imeli v londonski pokrajini že tretji letalski alarm.

Berlin, 17. maja. AS. Včeraj pozno popoldne so angleško-ameriški lovci prišli posamično nad zasedeno ozemlje. Po dosedanjih poročilih so bila sestreljena 4 sovražna letala.

poraza angleških ter ameriških bombnikov, ki so napadali podnevi. Nemški lovci vrste »Focke Wulf« in »Messerschmidt« so še vedno boljši kakor ta sovražna letala, saj so nemški lovci pri nekem napadu v zahodni Evropi 14. maja sestrelili 4 nove angleške lovce. Istega dne pa je sovražnik izgubil na zahodnih evropskih in severnih nemških obalah 30 strojev, med njimi 14 štirimotornikov. S tem ni bilo zgubljeno le važno vojno gradivo, marveč tudi 100 mož posadke. Bilanca 13. in 14. maja pove, da je sovražnik izgubil ta dva dni 112 letal, med njimi 82 večmotornih letal. Po močnih letalskih dvo-bojih nad Rokavskim prelivom in nad obalskim področjem se 7 nemških lovskih letal ni vrnilo. Včeraj je bilo sestreljenih še 17 letal, tako da so izgubili sovražniki skupno 129 letal.

Neosvojljiva trdnjava Evropa

Nemška armada bo v prihodnji ofenzivi nastopila z novimi jeklenimi orjaki

Berlin, 17. maja. Povečano ogledniško delovanje na vsem bojišču od Baltika do Črnega morja in zlasti naraščajoče letalsko delovanje kaže, da se bliža velikanska bitka. Na stotine divizij je razvrščenih na raznih odsekih in pripravljenih za naskok.

Kdo bo prvi napadel? Kje bo začet napad? Kako se bodo boji nadaljevali? Ali se bo slabši zopet poslužil taktike elastične obrambe, ali se bo postavil v bran? Na ta in podobna vprašanja odgovarja vojaški sodelavec v »Neues Wiener Tagblattu«. Nemški članek pravi, da ta vprašanja mučijo Sovjete in njihove anglosaške zaveznike. Samo popolnoma mirni in zaupni, kot smo bili prejše poletje. Ne zanima nas, kdo bo napadel prvi, kako bo odgovoril sovražnik. Zadostuje nam gotovost, da bo Hitler vsekakor dal povelje za napad, da bo napad izveden pravočasno in na pripravnem odseku in da bo boljševiški orjak dobil smrtno udarce, pa najsi se poslužijo elastične obrambe ali pa sprejme bitko. Ravno te dni — nadaljuje nemški častnik — smo opustili postojanke, ki so bile preveč v ospredju. Splošen položaj pa se ni spremenil.

Ni treba posebej pripominjati, da bi moral Tunis po načrtih v Casablanci pasti že pozimi. Zavlačevalna taktika osnih armad je prekrizala te načrte, kar dokazuje dejstvo, da sta se morala Churchill in Roosevelt zopet sestati, pregledati položaj in pripraviti nove načrte. Odpor italijanskih in nemških vojakov pa ni le prekrizal angleško-ameriških načrtov, marveč je omogočil osi nove zmagovalne bitke na vzhodu ter dogotovitev velikih obrambnih naprav, tako da je postala Evropa nezavzeta trdnjava. Če so nemški krogi zaupni, pa to ne pomeni, da bi si delali nevarne utvare. Nemci vedo, da jih čakajo trde preizkušnje. Sovražnik na vzhodu je še zelo močan, ima velike rezerve ter je opogumljen od uspehov v prejšnji zimi in se bo zato boril s fanatično zagrenjenostjo. Tudi Angleži bodo skoraj gotovo poskusili z vdorom v močno evropsko trdnjavo. Ker pa bo ta poskus trd, bodo pomnožili divje strahovalne napade na nemška in italijanska mesta. Vse to dobro vemo. Vemo pa tudi, da bo na koncu zmagovalo orožje protiboljševiške in protiangelske zveze, močno orožje, izdelano od ljudi, ki se ne bore kakor »robotniki« divjega moskovskega materializma ali najemniki anglosaškega kapitalizma, marveč kakor vojniki svetle ideje: večje socialne pravi-

nosti, individualne in kolektivne pravičnosti za posameznika in za narod.

Značilen je tudi članek posebnega vojnega dopisnika Gerharda Emsköttera v listu »Völkischer Beobachter«, ki piše o presenečenjih, ki jih je po pisanju »Krasnaje Zvezde« pripravilo nemško vrhovno poveljstvo. V resnici ne gre za presenečenja, kajti nemški tank »Tiger« je že nastopil na raznih bojiščih, tako na vzhodu kakor v Afriki. Presenečenje obstoja v novih tankih, velikanskih orjaki, ki naj bi se pojavili v bodočih bitkah in proti katerim bi Sovjeti verjetno lahko postavili le stare tipe kakor »T 34« ali angleški »Mak 4«.

Neki nemški dopisnik je tudi zvedel, da je imel sploščka sovjetski pehotni polk v oporo le 80 do 100 oklepnih vozil. To število se je pozneje povečalo. Toda tukaj odloča kakovost. Samo en sovjetski tank je dokazal, da se lahko upira Nemcem, to je »T 34«. Mogočnega oklepnega armada pa se ne zadošča. Imeti je treba prav tako protitankovsko obrambo, ki je Sovjeti nimajo. Imajo velike rezerve topov vseh vrst, toda nobeden teh topov doslej ni izpolnil svojih najtežjih nalog. Pokazalo se je na primer, da »Tiger« mirno vzdrži ogenj cele baterije in da je le poljski top sposoben prebiti njegov oklep, ako dobro zadene. Moskva se hvali z novimi 105 mm protitankovskimi topovi, toda to je le baharija in tolažba za Anglosase. (Piccolo.)

Vatikan ne more dobiti poročil o ujetnikih v Rusiji

Rim, 17. maja. AS. Vatikanski poročevalski urad javlja, da dobiva dnevno mnogo vprašanj o vojaki, pogrešanih na ruskem bojišču. Na željo svetega očeta si je vatikanski poročevalski urad prizadeval že od leta 1941 s prošnjami za podatke o teh vojaki in je skušal tudi posredovati, da bi smeli pošiljati v Rusiji ujeti vojniki svojem kratka pismena poročila, kakor je to v navadi pri ujetnikih v drugih državah. Sveta Stolica je pomnožila svoje prošnje in dala na razpolago vsa svoja sredstva za to človekoljubno delo. Doslej pa vsi ti poskusi niso dosegli želenega uspeha. Vatikanski poročevalski urad za izpolnjevanje naročil svetega očeta brez prestopa nadaljuje s prošnjami in ne opusti ničesar, s čimer bi se dalo utešiti trpljenje vojnih ujetnikov v Rusiji. Tako je bilo prejšnje tedne preko tega urada odposlanih 150.000 velikonočnih voščil ujetnikom in internirancem.

Sovjeti zahtevajo novo pomoč od Amerikancev

Buenos Aires, 17. maja. AS. Listi, ki pišejo o Rooseveltovem sporočilu, da se bo za eno leto zopet obnovil sporazum s Sovjetsko zvezo, ki bo dobivala podporo na osnovi zakona o posojilu in najemu. V zvezi s tem poročajo, da je Moskva odločno zahtevala bistveno povečanje dobav, zlasti tankov in živil. Finančni minister Morgenthau pa je zahteval nov dodatni davek v znesku 10 milijard dolarjev.

Amerikanci so na Aleutih uporabljali strupene pline

Tokio, 17. maja. AS. General Nakao Yahagi, vodja poročevalskega urada pri glavnem stanu, je izjavil, da so severnoameriške sile pri napadu na otoke Attu 14. in 15. maja uporabljale strupene pline proti japonskim četam. Dodal je, da se Japonci pri obrambi niso posluževali plina,

Plemenita gesta ministra Bombierija

Rim, 17. maja. AS. O zaključku junaškega odpora naših čet v Tunisu, odpora, ki ga je ginljivo občudovala vsa Italija in ga je odkrito priznal tudi sovražnik, se je izvedelo iz Rima, da opolnomočeni minister Bombieri, ki je bil v Tunisu ni hotel zapustiti italijanske skupnosti v Tunisu, ki jo je do zadnjega navduševal in vodil s svojim zgledom. Minister Bombieri in z njim generalni konzul Fontana, vicekonzul Manfredi, pisarniška uradnika Bochetto in Rossi so tako sledili usodi junaške Messejeve armade, zvesti plemeniti tradiciji zunanje-političnih uradnikov v službi domovine.

366 milijonov dela za os

Rim, 17. maja. AS. Po zadnjih uradnih statistikah združuje os v Evropi 366 milijonov prebivalcev. Od tega predstavlja 186 milijonov delovne sile, zaposlene z vojno izdelavo.

Japonska ofenziva na Kitajskem

Tokio, 17. maja. Glavni japonski stan poroča: Letalska japonska mornarica je 11. maja napadla Merauke na Novi Gvineji, 14. maja pa Guadalcanar. 13. maja je bilo sestreljenih 38 sovražnih letal. Dvoje japonskih letal se ni vrnilo v oporišče. Iz Kitajske pa se je izvedelo, da so japonske sile zasedle glavni stan 10. čungkiške armade v provinci Hupeh. Razpršenih je bilo na stotine vojakov, ki so se nameravali še nadalje upirati. Japonske sile so s treh strani izvedle ofenzivo na Kungan. Pri tej ofenzivi je bila zapodena v beg 62. čungkiška divizija. Japonski oddelki so zasedli tudi glavni stan 55. divizije v Kjangsjenu. Japonci napredujejo tudi na drugih odsekih. Skupno ogrožajo 5 divizij s 50.000 možmi, ki se skušajo upirati na novih utrjenih postojankah ali na naravnih obrambah v visokih gorskih kotlinah.

Ali je v Rusiji res zavladala verska svoboda?

Poročilo švicarskega lista o okoliščinah, ki so Stalina privedle k začasnemu popuščanju glede preganjanja vere

Z dne 8. aprila t. l. je švicarski list »Basler Nachrichten« objavil naslednje poročilo:

Podpredsednik Združenih držav, Henry A. Wallace je na tozadevnem zborovanju v Delawaru govoril o »Krščanskih temeljih miru« in je omenjal verski položaj v Rusiji, rekoč: »Zadeva verske svobode v Rusiji je pritegnila pozornost anglikanske in rimske Cerkve. V neki številki revije »Commonwealth«, kateri se brez dvoma ne da pripisovati marksistične mišelnosti, je urednik navajal dve knjigi, ki so ju napisali ruski emigranti, ki obravnavajo verski položaj v Rusiji. Govorec o teh knjigah, v katerih je bila ena objavljena pod pokroviteljstvom anglikanske Cerkve in je druga izpod peresa univ. prof. Fordhama, je urednik prišel do zaključka, da je stanje krščanske Cerkve v Rusiji doseglo precejšnje izboljšanje.«

Podpredsednik se je potrudil, da bi podal svoja izvajanja na podlagi točnih podatkov, ki o njih ni moči dvajati. In vprav zato smemo pregledati, ali dejstva ustrezajo resnici, na primer glede na versko svobodo v Rusiji, in ali je to dokazovanje, ki ga je navajal Wallace, resnično. Ali je uveljavljanje verske svobode v Sovjetski Rusiji zares krenilo v drugo smer, Res je, da je od l. 1918 boljševiška vlada povsem ukinila krščansko, dalje židovsko in mohamedansko verstvo. Brezbožstvo in uničevanje cerkva sta bili temeljni načeli vlade. Pri tem se niso omejevali zgolj na razliko med Cerkvijo in državo, ampak je bilo odveto tudi sleherni osebni udeleževanje cerkvenih ljudi. Zupnije in samostane so ukinili, zaplenili so cerkveno lastnino in verski predstavniki, narodni duhovniki in redovniki so bili pregnani. Še leta 1927 je dejal Stalin odposlancu ameriških delavcev: »Stranka ne more brez svojega vmešavanja gledati na vero in se mora udeleževati protiverske. Nekaj članov stranke je že naletelo na težkoče v protiverski propagandi. Zato je bilo več strankinih članov že izključenih. Po vsem tem v naši stranki ni mesta za komuniste te vrste.«

Vsa obširna hierarhija pravoslavne Cerkve je v rokah samo treh metropolitov in to so: Sergij v Moskvi, Nikolaj v Kijevu in Aleksander v Leningradu, dalje je še 10 ali 12 škofov in nadškofov. Kar 90 odstotkov izmed 45.000 župnij »Svete Rusije« je bilo ukinjenih in tudi ostale župnije so bile znižane na najmanjše število in so v najslabšem stanju. Vseh 25 let ne sme v Rusiji iziti nobena knjiga verskega značaja. Tiskarno Svetega Sinoda so zaprli. En sam ubogi listič, ki je bil nekakšen cerkveni vestnik, je tudi kaj kmalu umrl. Vsakršno versko udeleževanje je v očeh države protirevolucijsko gibanje in podvrženo kazni in samo starši lahko svoje otroke poučujejo v krščanski veri in to le do 16. leta, seveda, če jih prej ne zapazi GPU. Družina in zakon je na brezverski podlagi. Zgolj materialistična vzgoja mladine je povzročila, da je zašel mladi rod v tako hudo moralno krizo, ki si je niti predstavljati ne moremo.

Takšno je bilo nastojanje mladega rodu, ko je v juniju 1941 prišlo nemško vojsko v Rusijo. Nemci so poznali ta protiverski in brezbožni položaj, ki so z njim trpeli boljševiki ljudstvo, in so jim prej uveljavili versko svobodo v zasedenih pokrajinah. Sijajni verski obredi pravoslavne Cerkve so iznova zaželeli in širili so jih tudi po radiju. Ljudje zadržali za rusko bojno črto so začeli spet versko živeti, epet se jim je vzbudilo upanje v božjo pomoč, brž so prinesli iz svojih skrinjalčev svetih podob, ki so jih bili poskrili pred komunisti. Kaj se je nato zgodilo v nasprotnem taboru? Opuštili so brezbožniška zborovanja, brezbožniški muzeji so se zaprli, po radiju so začeli širiti govore verske vsebine, narodni svetnik Aleksander Nevskij je bil spet v časti, in — v Kremenju so odredili ljudske molitve — in ljudstvo se jih je v množicah udeleževalo. V začetku rusko-nemške vojne je neki tuji dopisnik med zborovanjem tiska, vprašal Losovskega, ki je predsedoval zborovanju, kako da so izginili vsi brezbožniški razglasi. Losovski je odvrnil: »Ker ni papirja«. Toda tisti časnikar se ni dal kar tako ugnati v kozji rog in je vprašal dalje: Zakaj pa izhajajo še zmeraj vsi drugi listi? Losovski je odgovoril: »O tem bomo kdaj pozneje govorili.« Emilijan Gubelman, ki je bolj znan z imenom Jaroslavskij in je pisec številnih brezbožniških knjig, neugnani protiverski pridigar, šef-urednik lista »Brezbožnost«, predsednik brezbožniškega društva in ki se je nekoč hvalisal, da je pridobil več ko 5 milijonov »omisljenikov«, se zdaj joka nad razvalinami ruske cerkve in ruskih svetišč. (Glej »Pravda« z dne 20. januarja 1942).

Se bolj je vse izraženo v elegantno vezani in razkošni knjigi: »Resnica o veri v Rusiji«. Ta knjiga hoče z besedami in ilustracijami ponazoriti in razložiti kako je v Rusiji v tem oziru sijajno poskrbljeno. Knjiga je izšla pod po-

Vremenska napoved 18. maja (torek):

dopolndne jasno, v popoldanskih urah številne krajevne nevihte.

19. maja (sreda): večinoma jasno.

kroviteljstvom »Moskovskega patrijarhata« in vsebuje sijajno sliko metropolita Sergija in slike številnih cerkvenih dostojanstvenikov (največ teh je seveda v inozemstvu) in slike »cerkva in obredov. Ta knjiga je tem bolj vidna in opazna, ker vseh 25 let boljševiške vlade ni izšla nobena taka knjiga in ne molitvenik. Seveda knjiga ni drugače kot le propaganda za inozemstvo. Podpredsednik Wallace je — kakor vse druge besede — govoril tudi sledeče na podlagi resničnih podatkov.

Nikjer ni vidno, da bi se bila sovjetska vlada glede na vero kako preokrenila. Omenjena razkošna knjiga ne govori nič o katoličanih, protestantih, judih in mohamedaneih. Od 454 pravoslavni cerkva jih je zdaj resnično odprtil samo 25. Med ljudskim štetjem leta 1936 je bila v seznamu tudi rubrika z napisom »vernici. Uspeh štetja »vernikov« ni bil objavljen, vendar je resnica ta, da je več ko 70 odstotkov vsega ljudstva med verniki. Samo v Moskvi je 3-4 milijone zvestih. In za vse je le 25 cerkva odprtil! Med velikonočnimi prazniki leta 1942 so bili sijajni verski obredi v Moskvi, kjer je vodil božjo službo sam metropolit Sergij s 4 škofi in vse je bilo v morju samih luči, česar verniki niso mogli doživeti vseh 25 let ne. Dogodek je bil fotografiran in — izkoriščen.

Metropolit Sergij je čudna oseba, ki ni pa-

Lepo uspele delovne tekme pokrajinskega Dopolavora

Delovne tekme za leto XXI, ki jih je organiziral pokrajinski Dopolavoro skupno s pokrajinsko delavsko zvezo za Ljubljansko pokrajino v dneh 18. aprila in 2. ter 3. maja, so pokazale visoko stopnjo tehnične usposobljenosti tekmovalcev. Uspehi so sledeči:

Posamični tekmovalci:

Tekmovanje delavcev lesne industrije: 1. Dular Anton, trdka Bevc Adolf, Novo mesto; 2. Potokar Franc, trdka Naglas, Ljubljana; 3. Sprajcar Martin, trdka Cankar St., Črnomelj; 4. Dervovšek Stanko, tv. Trinkl Ferdo, Črnomelj.

Tekmovanje krznarjev: 1. Podlogar Franc, tv. Rot Ana, Ljubljana; 2. Kočevar Jože, tv. Eberl, Ljubljana; 3. Suhadolc Jože, tv. Lapajne, Ljubljana.

Tekmovanje izložbenih aranžerjev v oblačilni stroki: 1. Šepić Pavel, tv. Sinkovec & Soss, Ljubljana; 2. Pukl Rajko, tv. Weilguny, Ljubljana; 3. Boško Ladislav, tv. Skaberne, Ljubljana; 4. Repar Zvonimir, tv. Ravnikar Josip, Ljubljana; 5. Bajzelj Drago, tv. Krisper Ljubljana.

Tekmovanje trg. sotrudnikov v tekstilni trgovini: 1. Lupnik Ivan, tv. Julij Vondina; 2. Tome Stane, tv. Marijana, oba v Ljubljani; 3. Marinič Janko, tv. Plut M., Črnomelj; 4. Bradac Emil, tv. Lenassi Gerkman, Ljubljana; 5. Butala Leopold, tv. Plut M., Črnomelj.

Tekmovanje slaščičarskih delavcev: 1. Lenardi Karel, Ljubljana; 2. Salomon Ljubomir, tv. Morela Fran; 3. Dolinar Lojze; 4. Sterle Herman, tv. Križavčič Jakob; 4. Novotny Teodor, tv. Novotny Terezija, vsi v Ljubljani.

Izmed vajencev je prejel prvo nagrado Gačnik Franc, tv. Pelicon, Ljubljana.

f) tekmovanje šivilj srajc: 1. Sever Julijana, tv. Skabar Pavla, Lj.; 2. Šuster Vera, tv. Triglav, Lj.; 3. Goršič Marija in Smrekar Dragomira, tv. Olup, Lj.

g) tekmovanje pletilj: 1. Petelin Marjanca, tv. Lazar, Lj.; 2. Pristav Marija, tv. Rozman, Lj.

h) tekmovanje šivilj: 1. Kosi Bogomira, tv. Skabar Mira, Lj., Makle Frančiška, tv. Živič, Lj. in Loboda Marija, tv. Živič, Lj.; 2. Klemenc Ma-

Natečaj za propagandni turistični plakat

Prijave se bodo zaključile 20. maja.

Umetnike pokrajine opozarjamo, da se bodo v četrtke 20. t. m. zaključile prijave za sodelovanje na razstavi propagandno turističnega plakata, ki jo bo priredilo Pokrajinsko poverjenišvo za tujski promet.

S to razstavo je dana umetnikom prilika, da pokažejo s svojimi deli posebnosti in značaj slovenske zemlje. Dela morajo učinkovito pokazati z umetniškega, kakor tudi dokaznega stališča način življenja ali pogleda na pejzaže Ljubljanske pokrajine tako, da je lahko takoj mogoče oblikovati motiv propagandno turističnega pomena. Naravne lepote naše zemlje, narodne noče, etnografske posebnosti pokrajine in njena tradicija nudijo umetnikom dovolj učinkovitih motivov.

Kompozicije v barvah, dimenzije 0,62 širine in 1 m višine, morajo biti pripravljene za takojšnjo reprodukcijo za tisk in barve.

Razstava bo 12. junija, če bo dospelo vsaj 10 del, ki bodo izbrana za tekovanje za nagrade 5000 lir.

Interesenti naj se obrnejo za informacije na Pokrajinsko poverjenišvo za tujski promet, Gledališča 11.

Ducejeve nagrade dvojčkom

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakonec Zobeu Janezu in Justini v Dolenji vasi 105 ter Kunstlju Janezu in Frančiški v Klenoviku ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku po 600 lir.

trijarh, ampak ima le naslov: »Varuh sedeža patrijarha.« Zadnji pravi patrijarh, Tihon, je izginil leta 1925, ko se je bil uprl sovjetom. Vsi, ki so hoteli biti Tihonovi nasledniki, so bili »likvidirani«, kakor je bil »likvidiran« tudi on sam. Metropolit Ciril, metropolit Agafangel, metropolit Peter Krovitskij, kot poslednji patrijarh, »so bili odpeljani na varno«. Prav tako je »izginil« junaški apostolski metropolit Filip. V omenjeni razkošni izdaji objavlja tudi metropolit Sergij svoje besede o ruski Cerkvi. Tudi iz tega članka je razviden pravi namen vse izdaje: propaganda za inozemstvo. Poglavje »redče Cerkve«, Aleksander Vedenskij, ima v knjigi tudi svoj »boljševiški« pobarvani članek o ruskem verstvu.

Glede na razmere, ki vladajo v Sovjetski Rusiji, je tudi v verskem pogledu težko dognati pravo točnost podatkov. Vendar je jasno, da verski položaj pravoslavne Cerkve ni doživel resnične spremembe in da je njeno stanje še nadalje žalostno in obupno. Niti malo ne moremo reči, da bi zaživel v boljševiški Rusiji kak bistveni verski preobrat in da bi se ondi uresničila načela, ki jih podpredsednik Wallace imenuje »krščanski temelji miru«.

DALE CARNEGIE

Rako si pridobiš prijateljev

Ikrtati pa je Disraeli vedno priznaval, da je bila Ana Marija najvažnejša osebnost njegovega življenja. Uspeh? »Zahvaliti se moram njegovi ljubezni,« je pripovedovala Ana Marija svojim prijateljem, »da je bilo moje življenje ena sama sreča.«

Nekoga dne je Disraeli dejal v šali svoji ženi: »Ali veš, da sem te poročil zaradi tvoje denarja?« A Ana Marija je v smehu odgovorila: »Toda sedaj bi me poročil iz ljubezni, ali ne?« In priznati je moral, da je bilo prav tako.

Ne, Ana Marija ni bila popolna ženska, a Disraeli je bil dovolj moder, da je vedel, da jo mora sprejeti tako, kot je.

V odnosih z drugimi moramo slehernega pustiti, da je srečen, kot se mu zdi najbolje, seveda če na ta način ne delamo škode sami sebi.

Uspeh zakona ni odvisen samo od tega, če najdemo primerno osebo, pač pa še bolj od tega, če smo sami dovolj primerni.

Naslednje pravilo za srečno družinsko življenje je torej:

Nikar se ne trudite, da bi spremenili značaj svoje izvoljenke.

Najhitrejša pot do ločitve zakona.

Najhujiši nasprotnik Disraelijeve politike je bil Gladstone: nikdar se nista mogla sporazumeti niti v najmanjši stvari; le v eni stvari sta se ujela: v popolni sreči njunega družinskega življenja.

Viljem in Katarina Gladstone sta živila skupaj skoraj šestdeset let v ljubezni in medsebojnem spoštovanju. Sicer strašen in udaren v javnosti ni Gladstone nikdar spregovoril niti besede graje v družinskem okolju. Če se je kako jutro zgodilo, da se je znašel sam v obednici, medtem ko so ostali člani družine še vsi sladko spali, je samo prepeval na ves glas, češ, najbolj zaposleni mož na vsem Angleškem čaka na zajtrk.

Katarina Ruska je vladala največji državi na svetu. Imela je pravico do življenja in smrti milijonov podanikov in se v političnem dogajanju pogosto pokazala kruto in tiransko, povzročujoč brezkoristne vojne in obsojajoč na smrt svoje sovražnike. In vendar ni dejala ničesar, če je kuhar zažgal pečenko. Smejala se je in jo jedla s tolikšno potrpežljivostjo, da bi jo vsak moč lahko posmehal.

Neka statistika je ugotovila, da se petdeset odstotkov zakonov slabo konča in da je vzrok žalostnega konca tolikih romantičnih sanj prav brezkoristna in odvračila graja.

Naslednje pravilo, ki je prav, da se po njem ravna v družinskem življenju, je torej naslednje:

Ne grajajte!

Ce že ravno hočete na vsak način grajati otroke, preberite, prosim, prej naslednji sestavek, ki ga objavljam z dovoljenjem avtorja Livingstonea Larneda; napisan je bil približno pred petnajstimi leti in je dosegel sijajne uspehe; prestavili so ga v mnoge jezike in nestevilni pridigarji so ga prebrali svojim poslušalcem.

»Poslušaj, dragi moj sinok, pišem ti te besede, ki ti sladko spiš in imaš eno roko pod odojo, plavi kodri pa se svetijo na blazini. Sam sem stopil v tvojo sobico. Pred nekaj minutami me je pri branju časopisa silno zgrabila vest in zdaj kot krivce stopam k tvojemu zglavju.

Tole sem ti mislil povedati, moj sinko! Razjezil sem se nad teboj, se zadiral nad teboj, medtem ko si se pri odhajanju v šolo le obrisal z mokro brisačo in ker si nisi osnažil čevljev. Očital sem ti, da si namerl nekaj stvari po podu. Še pri kosilu ti nisem dal miru; jedel si v naglici in se s koleno opiral ob mizo! Ko sem odhajal z doma v službo, si mi pomahal z roko in dejal: »Zbogom, očka!«, jaz pa sem razjezil bevsnil: »Ne drži se tako grbasto!«

Ko sem se popoldne vrnil domov, sem te opazil pri igri s tvojimi tovariši in te vprclo njih ozmerjal, ker si strgal čevlje. »Čevlji so danes dragi, sem ti rekel, in če bi si jih moral kupiti sam, bi gotovo bolj pazil nanje!«

neizbrisnim sredstvom — razločno navesti ime, priimek in stanovašiče bolnika, kateremu izdajo recept, označiti v njem s črkami dozo predpisane specialitete in navesti način, količino in presledke, kako naj se jemlje, ter nato pod predpis postaviti datum in svoj podpis.

Člen 3. — Lekarnarji so dolžni pregledati, ali je sestavljen recept na način, predpisan v prednem členu in če ni, ne smejo oddati zahtevane specialitete. Poleg tega morajo obdržati izvirni recept in ga shraniti.

Člen 4. — Kršitelje določb te naredbe kaznuje, če ni dejanje huje kaznivo, oblastvo iz naredb z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 in z dne 25. novembra 1942-XX št. 215 po določbah teh naredb v denarju od 100 do 2000 lir.

V hujših primerih se zviša kazen v denarju do pet tisoč lir in se poleg nje izreče lahko tudi kazen zavora do dveh let.

Visoki komisar odredi lahko začasni, event. pa tudi trajni odvzem lekarniške koncesije.

Rodovnik nam nazorno pokaže, v kakšnem medsebojnem sorodstvu so bili člani mnogoštevilne carske družine in kakšni odnošaji so vladali med njimi in med novim carjem.

Ruski zakon priznava naslov veliki knez z nagovorom Cesareka Visokost vsem sinovom in nečakom vladarja; njihove žene in hčere ter nečaki carja so imeli naslov veliki knez, velika kneginja. Ako so se velike kneginje poročile s tujimi knezi ali zasebniki, so obdržale svoj naslov, toda ta naslov ni prešel na njihove otroke. Otroci carjev nečakov pa so se imenovali knezi z nagovorom Visokost. Ta naslov pa je v naslednjih rodovih prešel samo na prvorojenega sina. Pravico do nasledstva na prestol so imeli le najbližji carjevi bratje, strici in bratranči. Toda vedno le prvorojeni sin.

Ako Nikolaj II. ne bi bil imel moških potomcev, bi zasedel ruski prestol njegov brat Jurij ali pa Mihael. Če bi bila ugasnila tudi ta veja, bi nasledoval na prestolu brat Aleksandra III., oziroma njegovi sinovi, tedaj veliki knez Vladimir. Če bi tudi ta ne imel moških potomcev, bi kak drug mlajši brat Aleksandra II. postal vladar, ali pa kak potomec Aleksandra II. Ako bi vse te veje ugasnile, bi prišlo na vrsto potomestvo Nikolaja I., t. j. kak član iz potomstva mlajših bratov Aleksandra II.: Konstantin, Nikolaj in Mihael.

To pojasnilo nam pokaže, kakšen je bil položaj raznih velikih knezov. Brata carja Nikolaja II. sta bila: bolan deček, ki je po petih letih bolehanja umrl, ter njegov brat sedemnajstleten mladenič. Prvo mesto med velikimi knezi je torej pripadalo najstarejšemu stricu carjevemu, velikemu knezu Vladimirju. Ta stric je bil poveljnik carske straže in predsednik Akademije lepih umetnosti. Ta knez se je zanimal za vse, kar je spadalo k umetnosti, za slikarstvo, za glasbo in za gledališče. Bil je zelo izobražen in bi bil na kakšnem

bolj važnem mestu lahko veliko koristil. Toda odrinil ga je njegov brat, ki pa je bil veliko manj nadarjen. To je kneza žalilo in se potem ni več brigal za državne posle. Sicer bi pa navseti, ki bi jih bil dajal mlademu carju, ne bili bogve kako primerni, saj je imel ta knez le previsoko mnenje o vladarjih in preniko o navadnih zemljanih. Saj so v njegovi dobi vse preveč uvaževali pravice vladarjev in vojaško disciplino, kakor pa koristi ljudstva. Veliki knez je bil poročen z veliko kneginjo Marijo Pavlovno, rojeno princezo Meklenburg-Sverinsko. Imela sta tri sinove in eno hčerko. Njegova žena je zavzemala na ruskem carskem dvoru in v petrograjski visoki družbi visoko mesto, toda ne le zaradi tega, ker je bila po svojem položaju prva med velikimi kneginjami, temveč zaradi svoje izredne ljubeznivosti, duhovitosti in okretnosti v družbi. Ona je rada vabila v goste, rada pa se je tudi odzivala vabilom. Bila je zelo lepa, prijazna, sploh je bila velika svetska gospa. Petrograjski saloni so bili njena zabava in njeno torišče. V tem pogledu je bila na višku, povsod zaželen, povsod priljubljena. Zdaj se je še posebno potrudila, ko ji nova carica ni delala napotja. Ob času Aleksandra III. se ji je prigodila majhna nesreča. Njen svak je ni maral, prvič zaradi nekih mladostnih nepremišljenosti in drugič zaradi nekih diplomatskih spletk. Zdaj je kneginja upala, da bo vse to popravila. Pričakovala je, da bo mladi car se v pomoč in ji bo vodnec. V prvih letih zakona mlade carice se je Marija Pavlovna zelo trudila, da bi si priborila zaupanje carice. Toda carica ni marala, da bi jo kdo ščitil, oziroma vodil. Tudi se je zdelo carici, da se velika kneginja preveč razkazuje; njena »posvetnost« je carico motila. Veliko kneginjo pa je jezilo, da jo ima svet za spogledljivo in da ji to pri carici škoduje. Zato je carico mrzila, pa tudi po salonih je izražala svoje mnenje o carici. Tako so zašle govorice in razne marnje o carici tudi v tuja poslanstva.

V vsem XVIII. stoletju je štela ruska carska družina, razen vladarja, komaj po enega člana. V začetku XIX. stoletja pa je zapustil Pavel I. štiri sinove. Starejši izmed njih, Aleksander I., je umrl brez otrok; njegov brat Konstantin, se je prestolu odpovedal; tretji Pavlov sin, Nikolaj I., ni imel razen najmlajšega brata, ki mu je bil srčno vdan, nikogar, ki bi mu bil v napotje. Nikolaj I. pa je zopet zapustil štiri sinove. Najstarejši, Aleksander II., je bil zopet naravni dedič prestola. Toda njegovi trije bratje mu niso delali preglavice. Njegov sin Aleksander III. pa je že imel sitnosti z dvema strlcema, Konstantinom in Nikolajem, ki sta mu večkrat prav grdo kljubovala. Stališče Aleksandrovega sina Nikolaja II. pa je bilo kar porazno. Ko je Nikolaj II. zasedel prestol, je štela carska družina dva in dvajset velikih knezov. Med temi velikimi knezi pa jih je bilo le sedem, ki so bili mlajši kot car, vstevši njegova dva mlajša brata. Vsi drugi so bili starejši. To so bili bratje, oziroma bratranci rajnega carja. Za te gospe je bil car še vedno »mali Niki«, ki je bil bolj navajen ubogati kakor ukazovati. Težko je bilo tedaj, kadar je car hotel govoriti s temi knezi kot njihov poglavar.

Letošnji vojni vrtovi v Ljubljani

V Ljubljani, 17. maja.

Ze lani smo ob tem času poročali, kako zelo so se razširili vojni vrtovi v Ljubljani, letos pa moramo poudariti, da je sedaj teh novih nasadov, ki pomenijo skrajno izkoriščenje doslej neobdelane zemlje še mnogo več. S tem, da so preorani razni parki in doedanje cvetlične grede v nasadu s koristnimi rastlinami, pa Ljubljana ni prav nič izgubila na lepoti, nasprotno pa moramo reči, da celo pridobila. Namesto nekaterih zapuščenih gredic ali poteptanih parcel imamo sedaj pač lepo obdelane vrtnice in njivice, ki jih je kar veselo pogledati.

Najbolj značilen vojni vrt v Ljubljani je nedvomno na Muzejskem trgu in na gredah okoli opernega gledališča. To je značilno za Ljubljano, da je eno svojih najlepših in najbolj elegantnih točk dala zasaditi s kulturami, ki bi včasih spadale le na deželo, sedaj pa tam krasno uspevajo. In ta točka je še pridobila na slikovitosti. Res je, da je bil lani uspeh vojnega vrta na tej točki le eredi. Vzrok je pač v tem, ker je bilo zemljišče prvič obdelano in so ga obdelovali tudi ljudje, ki so bili prav za prav v vrtnarstvu le začetniki. Pa tudi pravega gnoja ni bilo. Veaka nova kultura pa potrebuje predvsem bakterije v zemlji in prejšnja skromna trava jih je pustila le malo. Zato so bili bolj zadovoljni s lastnim uspehom tisti, ki so zasadi na tem prostoru fižol in grah, torej rastline, ki same proizvajajo bakterije in jih ni treba gnojiti s hlevskim gnojem, manj zadovoljni pa so bili tisti, ki so zasadi krompir, paradiznike in podobno, ker prav te in podobne rastline zahtevajo izdatno gnojenje. Tudi za Zvezdo bi bilo lani bolje, če bi ves prostor zasadi s fižolom, kakor je bilo prvotno nameravano, ne pa s krompirjem, dasi je bila Zvezda še prav dobro pognojena.

Kakor lani, tako so si tudi prostor okoli opernega gledališča in Muzejski trg med seboj razdelili gledališki uslužbenci ter nekateri drugi. Letos je zemlja že bolj bogata bakterij in tudi bolje pognojena, pa tudi ti novi sadilci imajo že nekaj izkušenj pri odpiranju semen in pri sajenju. Tako vidimo, da prav lepo pogonjajo že krompir, fižol, grah, paradizniki, tudi nekaj solate so nasadili. Zasadi pa so še celo neko rastlino, ki je večini Ljubljancem toliko kot neznanja, ki pa prav tako dobro uspeva, namreč bob, ki je brat fižola in graha in prav tako ne potrebuje hlevskega gnoja. Sprehajalci na promenadi — saj tod mimo vodi ljubljanski šetališče — pa postajajo in delajo strokovneč opazke, saj danes je moderno, da se tudi najbolj moderni Ljubljanci spoznajo na vrtnarjenje.

Okoli palače Kranjske hranilnice je včasih rastla izredno nežna trava, ki so jo nalašč gojili ter sprotili kosili s posebnim vrtnim kosilnim strojem, tako da je bila ves čas majhna in nežna. Ta travica je bila resnično v ponos gospodom v Kranjski hranilnici. Sedaj te travice ni več in ves ta lepi prostor

stor okoli palače je nasajen s takimi rastlinami, katerih plodovi bodo dobrodošli uslužbencem te hranilnice za v lonec.

Mnogo vojnih vrtničkov in vrtov je tudi v Tivoliju. Tam, kjer je včasih rasel in zorel oves, to je na mestu, kjer je bilo včasih teniško igrišče »Ate-na«, raste sedaj krompir. Mestna vrtnarija, ki tako rekoč vodi in daje nasvete celemu vrtnarstvu v Ljubljani, se strogo drži načela kolobarjenja in ve, da nobena rastlina ne sme dve leti zaporedoma na isto mesto. Oves, ki ga potrebuje za nekatere svoje konje, je posejala letos drugje. Izjemo pri kolobarjenju tvorijo stročnice, to je fižol, grah in bob, ki so sploh zelo hvalne in ki uspevajo leta in leta na istem prostoru. Tudi severni del Tivolija je letos prav tako obdelan kakor je bil lani, deloma ga je mestna vrtnarija obdelala v lastni režiiji ali pa je dala svet v najem številnim svojim delavcem, da si pridelajo nekaj hrane. Mestna vrtnarija i obdelala še več Tivolija, vendar pa po-

Nedeljske posvetitve po ljubljanskih cerkvah

V stolnici so se v nedeljo popoldne zbrali v zasebni nameščenici ter delavci, da se posvetijo brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Obširna stolnica je bila skoro nabito polna. Govoril je nameščeneem in delavcem g. župnik dr. Janko Arnež in jih navduševal za Marijo. Po pridigi so vsi zbrani na glas molili posvetilno molitev, naka je imel pred izpostavljenim presv. Rešnjim Telesom pete litanije stolni dekan g. dr. Kimovec z asistenco.

V nedeljo popoldne ob petih pa so se zbrale v uršulinski cerkvi nameščene, ki delujejo po uradni, pisarnah in tvornicah, da se posvetijo Marijinemu Srcu. Cerkev se je napolnila do zadnjega kotička in ganljivo je bilo videti to slovensko žensstvo, kako mu je bila na obrazih videti tiha vdanost Materi, najvišji vseh žena, zaupanje v Njeno pomoč in odločno prepričanje, da je Ona tista, ki nas bo povedla preko vseh ovir v varno zatočišče. Gospod škofski tajnik Lenič je z izbranimi in iz srca prebajajočimi besedami razložil pomen posvetitve in vzpodbujal naše žensstvo k tej pobožnosti.

Zadostilnim molitvam in posvetilnim slovesnostim, ki jih opravljajo ta mesec v ljubljanskih cerkvah in ki bodo dosegle svoj višek v skupni procesiji, so se pridružile tudi dijakinje. Potreba časa kliče po pokori in duhovni obnovi. Še nikoli niso bile pri nas verske prireditve tako dobro obiskane, pa naj gre za majniške šmarnice, za umetniške prireditve o Kristusovem trpljenju (Gregorinova v času obiskavca ali Tomčev »Križev pote ali za marijanske akademije srednješolskih učenc in učencev. Dobro znamenje vidimo v tem, da reagira narod na stiske časa s stremiljenjem po poglobitvi krščanskega življenja.

Ljudsko petje pri križevniških šmarnicah

V letošnjem majniku so ljubljanske cerkve podobne romarskim svetiščem. Tak vtis imate zlasti ob nedeljskih večerih, ko pojo pri šmarnicah pete litanije. Prav posebno se odlikuje v tem pogledu cerkveni zbor v Križankah, ki ima na sporedu pesmi, ki jih pozna vse ljudstvo. Šmarnične pobožnosti, ki bodo dosegle letos svoj pomembni višek v skupni posvetitvi po namenu prevzvišenega ljubljanskega škofa, pomenijo vročo in toplo molitev, da bi se Gospod milostno ozrl na naš narod.

Moč skupnosti čuti v vsaki cerkvi, napolnjeni s predstavniki vseh stanov. Vsakdo se počuti dolžnega, da doprinese s svojo molitvijo, s pesmijo, z zadostilnim premagovanjem, zlasti pa z dobrimi deli po namenu škofa svoj delež k obnovitvi krščanskega življenja. Po vseh cerkvah se vršijo iste šmarnične pobožnosti, vendar ima vsak božji hram svoje posebnosti in svoje lastno obeležje. V Križanke prihajajo radi zlasti oni, ki najlaže molijo v malih svetiščih. V nedeljo zvečer se je marsikdo podvzidal, da bi se pravočasno vrnil z običajnih nedeljskih sprehodov ali obiskov ter sodeloval pri ljudskem petju petih litanij v Križankah. V velikem številu so bili zastopani tudi hišni posli, ki imajo prosto popoldne.

Poleg rednih župljanov je bilo opaziti tudi številne vernike od blizu in daleč, ki so jih razmere prignale v naše mesto; iste pesmi so prepevali, čeprav v različnih narečjih. Zdi se nam hval vredno od križanskega cerkvenega zbora, da prepeva pri litanijah ravno one stare slovenske Marijine pesmi, kot so jih peli predniki v proš. procesijah za dež in dobro letino, prepevali so jih v gorskih vaseh za velike praznike, zdaj pa jih pojo v znamenju velikega časa, ko prosimo, naj bi nam doba trpljenja prinesla verske poglobitve in nove zarje resničnega krščanstva.

Pri velikem oltarju za Marijino podobo so peli trije duhovniki, do zadnjega napolnjena cerkev pa je odmevala v polnih akordih »prosi za nas«, zdaj pa zdaj pa so se sprostili glasovi: »Saj lepše rože

trebuje predvsem trave in sena za koze in kunce, ki jih redi v svoji »farmi na nekdanjem Kolmanovem posestvu pod Rožnikom.

Kakor že dve leti zaporedno, je tudi letos mestna občina dala množičnim delavskim družinam razne parcele v obdelavo proti le malenkostni najemini ali celo brezplačno. Mestna občina služi v tem oziru kot resničen zgled raznim drugim ustanovam in drugim zasebnikom.

Na robu mesta vidimo še zanimiv pojav. Tam so hiše obdane z vrtovi, ki jih obdajajo ograje. Doselej je bila zemlja obdelana le znotraj ograje. Sedaj pa so skoraj vsi posestniki obdelali tudi tisto zemljo, ki je med ograjo in cestiščem. Tako vidimo torej vrtove znotraj in zunaj ograje.

Ti vojni vrtovi in tako izkoriščena zemlja pomeni znatno razbremenitev Ljubljane v preskrbi s krompirjem, fižolom in sočivjem. Saj kar ti pridelovalci pridelajo doma, jim ni treba kupiti na trgu in tako nastane več pridelkov za one iz srede mesta, ki nimajo koščka zemlje, da bi si mogli kaj pridelati.

Malokdo v Ljubljani je vedel, da so pravilne učence uršulinskih šol za večerajšjo nedeljo globoko zasnovano akademijo, za katero je spesnila M. Elizabeta dramatično zasnovano pesnitev »Slike iz Marijinega življenja« v desetih slikah. Kljub temu pa je bila francišanska dvorana pri obeh uprizoritvah popolnoma zasedena, in prav bi bilo, če bi prireditev še ponovili. Medtem ko smo bili doslej vajeni, da smo gledali pri podobnih dijaških nastopih spored posameznih, nepovezanih točk, so podale učence uršulinskih šol umetniško povezano celoto, prežeto s mislimi, ki jih je podal škof dr. Gregorij Rožman kot navodilo za letošnjo majniško posvetitev Slovencev.

Pretrajljiva je bila resnoba in načelna jasnost, katero so podale najprej v uvodnem pozdravu in zadostilni slovesnosti brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Potem so se vrstile lepo povezane slike iz Njenega življenja: Brezmadežna, Dete Marija, Vstop v tempelj, Oznanjenje. Na poti v Hebron, Magnificat, Mati z Detetom, Nazareška idila, Mati s prebodenim Srcem in Aleluja.

Učence so podale dramatično pesnitev, pri kateri je nastopala Mati z Detetom, obkrožena z zborom angelov močno doživeto, mestoma pa ljubko, kakor morejo samo globoko verni otroci. Veliko pesnitev, ki so jo delno igrali, recitirale ali prepevale, so zelo dobro nastudirale. Pohvalno moramo omeniti zlasti lepo negovano govorico in odmerjene kretnje, kar priča o dobrem okusu umetniških oblikovalcev akademije. Nekatere slike iz Marijinega življenja so projicirali potom skioptikona.

Verska prireditev je doživela močan vtis in bi želeli, da bi se kdaj slišali in videli izvrjno uprizoritev pesnitve M. Elizabete.

Nedelja v znamenju izletov

Ljubljana, 17. maja.

Za večeraj je naš vremenoslovec skoraj popolnoma zadel, ko je napovedal, da bo večinoma jasno, podnevi pa še vetrovno. Res prehud veter ni pustil, da bi se ulilo kaj več dežja. Zato so mnogi izrabili lepo nedeljsko vreme za sprehode na različne kraje v bližnji okolici. Veliko ljudi se je že dopoldne udeležilo uršulinske akademije v francišanski dvorani, popoldne pa so šli ljudje ali v opero ali dramo, ki sta bili obe razprodani, prav tako se je precej ljudi nabralo na nogometnem igrišču Hermes. Izletniki pa so se še v poznih večernih urah vračali na svoje domove.

Dopoldne je bila tudi odprta razstava nekaterih članov kluba Neodvisnih. Pomladansko razstavo, na kateri sodelujejo Z. Kalin, S. Kregar, Z. Mušič, M. Omsers, K. Putrih in M. Sedej, so brez posebnih slovesnosti odprli občinstvu ob pol 10. Ze prvi dan je razstavo obiskalo veliko ljubiteljev lepe umetnosti.

52 igralcev — 49 vojakov. Letošnjo pomlad je organiziral nemški nogometni trener Herberger tekmovalni tečaj za sestavo državne reprezentance. Po ugotovitvi NSRL je bilo med 52 udeleženci 49 vojakov, 3 igralci pa so zaposleni pri vojaško važni industriji.

Bolgarska visoka šola za telesno vzgojo je priredila pred kratkim javni nastop, katerega so se udeležili tudi predstavniki univerzitetne, upravne in vojaške oblasti. Rektor soljske univerze prof. Kazarov je ob tej priliki izjavil, da bo uvedel za vse visokošolce obvezno telesno vzgojo.

Borba proti resnici

Ob nastopu dr. Antona Mahniča pred več kot dobrim pol stoletjem je med Slovenci vladala neka zla sloga, ki pa ni bila sloga v resnici, temveč sloga na zatajenih nafilih. Naša zgodovina imenuje to dobo dobo slogaštva. Prodajajoče svobododomelstvo si je pod pretravo narodne edinstosti ustvarilo obliko, kjer je moglo takorekoč neovirano širiti svoje pogubne nazore. Če se je zdaj kdaj postavil po robu temu slogaštvu, je bil takoj ožigasan kot nasprotnik narodne edinstosti. Katoličani, ki so imeli od te zle skupnosti nepopravljivo škodo, so bili prisiljeni k molku ter morali gledati, kako se slovensko ljudstvo razkristjanjuje.

Ko je zla skupnost dosegla svoj višek in ko se je svobododomelstvo zarilo s svojimi nazori tudi med najbolj izrazite katoliške plasti, celo med duhovščino, pa so pogumno nastopili odlični možje ter se niso strašili razbiti to »slogoc, ki je Slovenec razkristjanjevala. Med njimi je bil najbolj odličen in najbolj zaslužen borec dr. Anton Mahnič. S svojo neodjenljivostjo je dosegel, da so se duhovci ločili ter s tem obvarovali katoličane svobodomiselnih infiltracij. Toda borba je bila izredno težka. Mlado katoliško gibanje, ki so ga sprožili ti zaslužni katoliški možje z Mahničem na čelu, je nalezelo na silovit odpor ne samo pri izrazitih nasprotnikih, temveč tudi pri ljudeh iz lastnih krogov, ki pa so bili miselno prežeti od svobododomelstva. Ze takrat se je naše časopisje po svoji katoliški dolžnosti krepko postavilo v prve vrste borecev za resnico in čistost katoliškega prepričanja. In že takrat se je tudi zgodilo, da je dobilo najhujše nasprotnike iz bližnjega okolja. Proti njemu in njegovemu pisanju se je začela gonja, ki mu je hotela odvzeti vpliv na ljudi, ga diskvalificirati ter ga tako sploh onemogočiti. Idejni nasprotniki katolicizma so namreč videli v katoliškem časopisju veliko oviro za dosego svojih nakan ter so zato uporabljali vsa sredstva, da bi mu vzeli ugled ali ga celo zatrli. Seveda se jim to ni posrečilo. Po katoliških shodih je versko življenje zacvetelo, med katoličani pa je zavladal duh Mahničeve in Missieve doslednosti.

Nasprotniki doslednega katolicizma pa kljub vsemu niso odnehali, temveč čakali le ugodnejših okoliščin, da zopet stopijo s svojim gibanjem v spredje. Kmalu po svetovni vojni so se začele kristalizirati razne struje, ki so rušile in zavirale pravičen razvoj katoliškega gibanja. Včasih, za časa Mahniča, se je ta napor izjavjal v znamenju simpatij do svobododomelstva. Po vojni pa se je pojavil pri nas pokret marksizma, ki je pritegnil simpatije teh polovičarskih skupin.

Nekdanji »katoliški svobodomiselnici« so zdaj postali »krščanski marksisti, ali bolje, znali so združiti program svobododomelstva s programom marksizma ter oboje mešati s krščanstvom. Pravo katoliško stališče do tega pojava seveda ni moglo izostati. Zlasti časopisje je bilo poklicano, da ustvarja jasnost in obsaja rušilno delo, ki so ga opravljali ti pomagači zmote. Nih čudnega zato, če so isti ljudje usmerili ostrino svojega boja predvsem proti katoliškemu časopisju ter mu skušali, kakor nekdanji njihovi idejni predniki za časa Mahniča, vzeti ugled in vpliv na javno mnenje. To svoje rušilno delo so opravljali dobrih dvajset let. V tem času so z vsemi mogočimi sredstvi izkopavali ugled katoliškega dnevnega časopisja, širili o njem neresnice, zlasti pa mu hoteli jemati vpliv s tem, ko so nafrtno govorili okrog, da se v svojih bistvenih poročilih časopisje laže. To so bili isti ljudje, ki so se z vso vno mo bili proti organizirani obliki katoliškega udeleštovanja, istočasno pa sami na rafinirano organiziran način rušili katoliško skupnost; isti ljudje, ki so katoličanom dopovedovali, da se proti organizirani sili komunizma ne smejo boriti z enako ali bolje organizirano silo, temveč z ljubeznijo in idejno spravjo.

To se nam zdi potrebno omeniti toliko bolj, ker ta nekdanja zmota daje čuti svoje propagandno prizadevanje tudi danes. Tudi danes se izvaja proti katoliškemu časopisju nafrtna gonja ter mu skuša jemati vpliv na javno mnenje. Prihaja pa od tistih ljudi, ki se že dvajset let trudijo, kako bi katoliškemu časopisju škodovali in ga po možnosti zatrli. Resnica namreč boče v oči. Ko se je pri nas začelo partizanstvo, je naše časopisje, kakor je bila pač to njegova dolžnost, zavzelo do komunističnega partizanstva odklonilno in celo borbena stališče. Ljudje pa, ki sedaj uprizirajo gonjo proti njemu, so tedaj naš list odpovedovali in se zgražali nad našim protikomunističnim stališčem. Ker pa so ostali v svojem mnenju osamljeni, so sedaj poskusili z drugo taktiko. Jemati so mu začeli značaj resničeljubnosti ter razširjati vesti o lažnih poročilih, ki da jih list na svojih straneh navaja.

Ni težko ovreči to nefasno gonjo. Resnica je dovolj močna, da prej ali slej pride na površje, prizadevanje po resnici tudi dovolj razvidno, da more ljudi prepričati. Treba pa je pri vsej stvari poudariti to, kar marsikomu danes ni več tako jasno: da gre namreč za staro borbo med katoliško doslednostjo in med popuščanjem nasproti smoti. Nekdaj je bila ta zmota svobododomelstvo, danes je komunizem. In kakor se nekdanji katoliški možje niso zbal doslednosti ter vztrajali v resnici, tako bomo tudi danes odbili vsak poskus, ki hoče združiti luč in temo, resnico in laž.

pa: poštenega imena! Tu popravlja tudi »čitan-karje«.

Negacija pri subjektu je mogoča samo v eksistencialnih (bitnih) stavkih, v katerih se negira bivanje subjekta. Trdilno: mati je doma, nikalno: matere ni doma. Redni glagol v takih stavkih je — ne biti, ki je prvotno rabil nominativ, pozneje pa se je razvil v genetiv po analogijah. Pri nas so tu veliko greši in Breznik ne dopušča roditelja pri glagolih, ki nimajo zveze z »ne bitic in podobnimi. Na pr. napačno: se ni dobilo jedi in pi-jace (pravilno: se ni dobila jed in pičaja), Pesnikov se ne da razlagati (pravilno: pesniki se ne dajo razlagati). Napačno: se ne sme dati dovoljenja (prav: dovoljenjeli).

Negacija pri predikatu: če je samoetalniški povedek zanikan, ne stopi v roditelj, ampak oстане v imenovalniku. Mnogokrat pisci ne ločijo zani-kanega povedka od zanikanega osebk. Napačno: Vpraševanja pa le ni bilo konca (prav: ni bilo ko-nee). Prav pa je: Grohotanju ni bilo konca ne kraja. Napačno: pri nas navade take ni! (ni taka navada!), napačno: ni časa (ni čas!). Teh napak je zelo veliko. (Napačno: ni sile trebuha po svetu mi nosit; prav: trebuhi). Lahko pa se rabi: Ni čuda..., ko to ljudstvo rabi že dolgo let, dasi so starejši pisatelji rabili Ni čudo. Napačno je: Ni dvoma (pravilno: ni dvom!). Da je tako pravilno, priča ljudski rek: Ni pesa, da ga ne bi ustavili!

Za konec omenja Breznik še negacijo pri príslovnih merah, kjer zanikan povedni glagol zanika samo objekt, ne pa prislove, ki stoje v tožilniku. Na pr.: napačno: niti enega trenulka (prav: niti en trenutek), napačno: četudi ni trohe boljši (tro- ho!) itd.

Tako je ta razprava za vsakega, ki piše, izredno poučna, ter smo zato malo natančneje opozorili na njo svoje bralce in sami sebe.

KULTURNI OBZORNIK

Razprava o stavčni negaciji v slovenščini

V prvi knjigi *Razprav*, ki jih je te dni izdal Filozofsko-filološko-historični razred naše Akademije znanosti in umetnosti, je tudi razprava dopisnega člana razvatalja dr. Antona Breznika pod naslovom »Stavčna negacija v slovenščini« (strani 159—200). Razprava sama je zelo važna, kajti tu je zdaj prvič izčrpno prikazan ves problem zanikalnega stavka v slovenščini, napisan s široko slovenskega primerjalnega razgleda. Breznik je pokazal vso zapletenost tega problema, kakor ga še ni slutil, ko je pisal svojo slovnico in kakor ga tudi drugi slovenski slovniki niso posebej raziskovali. Na temelju obširnega gradiva iz vseh slovenskih jezikov, s staroslovenskim kot osnovno podlago vred je raziskal stavčno negacijo kakor se razodeva v zvezi s *velnikom*, s *objektom*, *osebkom* in *povedkom* ter *pristnikom mere*. Ker se nam zdi ta razprava izredno važna tudi za širšo javnost, bi radi v kratkem podali njene rezultate.

Dr. Breznik najprej obravnava zanikalni stavek z zanikalnim *velnikom*. Najprej pojmasi osnovno vprašanje: kaj zanika *velnik* v stavku ter ugotovi kategorično, da zanikava tak *velnik* edino le dejanje samo brez ozira na začetek, trajanje ali dovršitev dejanja. »Ne kradi!« je prav tako zanikano enkratno dejanje (Ne ukradi!) kakor večkratno: »Ne kradi!« Zdaj gre samo zato še, v kakšnih oblikah se rabi zanikalni *velnik*. In tu podaja pravilo. Ako ima glagol *iterativno obliko*, *se rabi v velniku samo ta oblika*, pa naj bo pre-

poved splošna ali enkratna; na primer: Krave ne prodajaj! (ne: Ne prodajaj!). Ne snemaj verig! Ne vodi nas v skušnjavo! (ne: Ne vpelji! Toda, ker se ta oblika rabi že tisoč let, je v tem primeru v očeaužu že kanonizirana!) Če ima glagol *iterativno obliko*, se v zanikanju ne sme rabiti durativna ali perfektivna, na primer: pravilno je: Ne odpoveduj! Ne vlačil! Ne nosil! (napačno: Ne odpovej! Ne vleci! Ne nesil!) — 2. Ako pa glagol nima *iterativne oblike*, temveč samo durativno, mora stati v *velniku* le-ta oblika, pa naj bo prepoved enkratna ali splošna. Na pr. Ne delaj! (ne: Ne stori!) Ne pravil! (ne: Ne povej!) Ne hvalil! (ne: Ne pohvalil!) itd. — 3. Ako pa glagol nima ne durativne ne *iterativne oblike*, ampak samo *perfektivno*, stoji v *nikalnem velniku* *perfektivna oblika*. Enako tudi, če ima isti glagol v durativni ali *iterativni obliki* drugačen pomen. Na pr.: Ne ustraši se! (kajti — ne strah se ima drugačen pomen), Ne daj se pregovoriti! (Ne dajaj ima drugačen pomen) itd. Posebna vrsta *velnega naklona* je *zabranilni velnik*, ki stoji pri *perfektivnih glagolih* in se rabi tedaj, kadar izraža objekt celoto kake stvari, a pr.: Ne poseadi vsega krompirja! Ne izklepetaj vsega! Ne snej vseh jabolki!

Ko tako obdela negacijo pri *velniku*, se dr. Breznik loti *negacije pri — objektu*, kjer se pri nas mnogo greši. Splošno slovensko pravilo je, da objekt, ki stoji v trdnem stavku v tožilniku, stopi v *nikalnem* v *rodilniku*. Pravilo je sicer preprosto, toda v nekaterih zvezah dela težave, na pr.: kjer sta dva objekta: predmetni ali osebni in povedni (predikativni). Napačno je na pr. Več vas ne imenujem služabnike (temveč: služabnikov!) Ne sme pa stati *rodilnik* v primerih *predikatnega nominativa*, v katerih se rabijo *refleksivni glagoli* nepopolnega pomena delati se, čutiti se, imenovati se... napačno je: Tudi se ne imenuje vodnik!

Pravilno: vodnik! Pravilno: duhovščina se ne sme kazati sovražna... Dopusča se raba: Turki naj se ne čutijo prizadeti (nikakor pa: prizadetihi!). Težave pa delajo pisem primeri, kjer ni zanikan *povedni glagol*, ampak kaka druga beseda v stavku. V teh primerih se objekt ne devlje v *rodilnik*. Na primer napačno: ne le mojih nog, ampak tudi roke in glavo... Tu ni zanikan »nog«, temveč »lec«, kajti trdilno bi se reklo: Umij mi ne le noge, temveč tudi glavo... V nekaterih stavkih je zanikan *veznik »da«*, zato je *rodilnik* napačen: na pr. Ošel je, ne da bi spregovoril besedice več (besedico!). Težave so v zloženih stavkih, ko sta povezana trdnili in *nikalni stavek*: napačno: Morda res ne bomo potrebovali ničesar bolj kakor resnice! ali: Amerike še niso poznali, kaj šele Avstralije (!) ali Arktike (!). Pravilen stavek: več kakor kitaro, avirko in liro pevi za spremljanje niso imeli! V *rodilniku* ne more stati predmet s predlogom, ampak stoji v *tistem sklonu*, ki ga predlog zahteva: Tudi pretirano negativno očno ne smatram za pravilno! (ne: pravilne).

Objekt v *negaciji pri glagolih in imenih*, ki se vežejo z *infinitivom kot dodatkom*, je vedno v *rodilniku*. Breznik naštevja skupino glagolov, ki zahtevajo *infinitiv kot dodatek* (na pr. Začnem delati...). Imena, ki se vežejo z *infinitivom*, pa so na pr. nisem zmožen delati, imam oblast ukazovati, ni mogoče itd. Ti glagoli imajo vedno objekt v *rodilniku*, če so zanikani: ne uči delati gusob. Prav tako tudi ta imena (pridevniki, samostalniki): ni mogoče prepovedati ljubezni... ni najti esov v pesmih...

Objekt pri *infinitivu kot subjektu* pa stoji tudi v *negaciji* — *tožilniku*, ne *rodilniku*. Zgledi: ni lahko meriti volku rep! (ne: repa!) Ni lahko zmeraj resnico govoriti! Saj ni sila težava hišo dobiti! Kaj je bilo treba meni izgubiti pošteno ime (ne

Drobne novice

Gostovanje Mafalde Favero

Ta pevka je ena izmed najslavnejših italijanskih primadon. V Ljubljani bo nastopila prvič v torek, 18. t. m. kot Mimi v »La Boheme«, v četrtek pa v naslovni partiji v »Madame Butterfly«. Opozorjamo na gostovanje te odlične umetnice. Veljale bodo cene od 60 lir nazval. Predprodaja vstopnic za obe predstavi je v Operi.

Zdravstvena avtokolona v ljubljanski okolici

Zdravstvena avtokolona, ki se je od začetka pomladi mudila, kakor smo že poročali, večinoma po notranjskih krajih, je bila konec prejšnjega meseca nazadnje na Vrhniki, kjer je številnim obiskovalcem nudila zdravstveno pomoč, nasvete in tudi zdravila. V začetku tega meseca pa je prenesla svoje delovanje v okolico Ljubljane. Najprej se je mudila na Ježici, nato pri Devici Mariji v Polju, ta teden pa deluje na Rudniku. Kakor povsod, se tudi v okolici Ljubljane ljudstvo rado zateka k njej ter išče tam pomoči v raznih bolezenskih nadlogah in skrbih za zdravje.

Koledar

Torek, 18. velikega travna: Erik, kralj in mučenec; Aleksandra, devica in mučenica; Vencanji, mučenec.

Sreda, 19. velikega travna: Pudent, spoznavalec; Pudencijana, devica; Celestin V., papež.

Lunina sprememba: ščip 19. velikega travna: ob 22.13. Herschel napoveduje lepo vreme.

Zgodovinski paberki

17. velikega travna:

I. 1869 se je vršil v Vižmarjih pri Št. Vidu nad Ljubljano veličasten tabor, ki se ga je udeležilo okoli 50.000 ljudi. Prvi tabor se je vršil I. 1868 v Ljutomeru, nato so se vršili tabori skoraj po vseh pomembnejših krajih slovenske zemlje. Taborska doba pomenja za nas važen prehod iz ozko omejenih trških in italijanskih krogov na širše in samostojno politično torišče.

18. velikega travna:

I. 1291 je padla trdnjava Akkon v Palestini v seldžuske roke; s tem je bil uničen zadnji ostanek Jeruzalemskega kraljestva, ki so ga osnovali zahodno evropski križarji v prvi križarski vojni leta 1099. S križarskimi vojnami so hoteli papeži, ki so po boju za investituro (1122) postali duševni in večji del tudi politični voditelji zahodne Evrope, osvoboditi kraje, v katerih je živel, deloval in umrl Kristus, izpod mohamedanske oblasti. Uspeh je bil sicer le začasen, toda kljub temu imajo križarske vojne za zgodovino Evrope v srednjem veku izredne pomen. Križarske vojne so združevale različne narode k skupnim, velikim ciljem ter odprle pot novim, svobodnejšim nazorom. Papeštvo, ki je dalo pobudo in jih vodilo, je doseglo v križarskih vojnah višek svoje moči —

I. 1799 je umrl francoski pisatelj Pierre Augustin Caron de Beaumarchais. Rodil se je v Parizu 1732. leta, se preživljal kot urar in muzikant, ki si je utrl pot mimo dvorskih kuharjev do princes in kralja, se bogato oženil,

kupil plemiški naslov, bil spletkar, diplomatski agent in spekulat, trgoval z zamorci in puškami ter si nabiral veliko premoženje, ki so mu ga revolucionarji zaplenili. V odličnih jedkih veseloirah je opozarjal na napake svoje dobe — ancien regime. Najbolj znani sta satirični komediji: Le barbier de Séville (Seviljski brivec) in La folle journée ou le mariage de Figaro (Veseli dan ali Figarova ženitev).

I. 1938 je umrl pisatelj Ivan Lah. Pisati je začel že kot gimnazijec, slovensko je dorasčel bolj pod vplivom ruskega realizma kakor zapadnega naturalizma. S pridom se je učil tudi pri slovenski moderni. Napisal je kopo povesti, novel in črtic. Dobra pripovednika se je pokazal v zgodovinskih povesti, zlasti oni, ki opisujejo zgodovino Dolenjske. Izmed Lahovih podobnih povesti so najboljše dolenjske slike in novele, ki jih je pisal kot visokoslolec v Domu in svetu (1901—1907), med njimi tvorijo nekakšno enoto povesti od I. 1905—1907. Pozneje je najrajši gojil psevdo-zgodovinsko novelo in povest v prozi in v verzih ter mladinsko in patriotično igro. Plodovit je tudi kot kulturni, slovstveni ter politični publicist in listkar.

Novi grobovi

† V Ljubljani je neizprosna smrt spet zavihnila svojo koso v družini g. vseuč. prof. dr. Fr. Vebra in pokosila hčerko Polonco. Pogreb bo v torek, 18. maja, ob 3 popoldne iz kapelice sv. Andreja na Zalah. Naj ji sveti večna luč! Zalujočim ostalom naše globoko sožalje!

† V Ljubljani sta umrli: Gospa Karolina Čebahin roj. Kenda, soproga žel. uslužbenca v pokoji. Pogreb bo v torek, 18. maja ob pol 4. iz kapelice sv. Jožefa na Zalah. — Gospa Franja Pretnar, stara 87 let. Pogreb bo v torek, 18. maja ob 4. popoldne iz kapelice sv. Frančiška na Zalah.

† V Podbrezjah na Gorenjskem je 8. maja umrla gospa Marica Pogačnik roj. Peterle, krojačica. Sv. maša zadušnica za pokojno bo v sredo, dne 19. maja ob 7 zjutraj v cerkvi sv. Jožefa v Ljubljani.

Naj rajnim sveti večna luč! Vsem, ki žalujejo za njimi, naše iskreno sožalje!

— Lepi majniški dnevi. Po izdatnem deževju trajajo lepi majniški dnevi že dober teden dni. Pretekli ponedeljek je vremenska kronika še zaznamovala, da je v 24 urah padlo do 15,7 mm dežja. Ta ponedeljek zjutraj pa je dežometer meteorološkega zavoda zaznamoval, da je padlo 0,4 milimetra dežja. V nedeljo, na dan sv. Janeza Nepomuka, je bilo primerno vroče, saj je bila došena visoka dnevna temperatura +26,5 stopinj Celzija, ko je bila v soboto še nekoliko višja, namreč +26,8 stopinj Celzija. Najvišja temperatura doslej v maju! Nedelja je bila sončna. Bilo pa je tudi močno vetrovno. Popoldne okoli 16 so pridrveli od kamniške strani črni, kopičasti oblaki, ki so se nekaj časa vrteli nad mestom in krenili nato proti zapadu. Vsakdo je pričakoval, da

se bo zdajci vili huda ploha, toda padlo je le nekaj kapljic in to le v gotovem pasu, ko so bile druge strani mesta brez vsake kaplje dežja. Za dva dni smo zjutraj brez meglice. V nedeljo je znašala jutranja minimalna temperatura +8 stopinj, v ponedeljek zjutraj +7,2 stopinj Celzija. Do 15. maja je bilo letos le 34 deževnih dni, toda razmeroma mnogo dežja, kajti padlo ga je do 335,4 mm, ko je bilo lani do tega časa že 64 deževnih dni, pa samo 266,3 mm dežja.

— Rdeči križ sporoča: V pisarni Italijanskega Rdečega križa, avtonomni sekciji Ljubljana, Via Ariella Rea 2/II, se naj javijo med uradnimi urami: Golob Olga, Hočvar Marija in svoji Bičič Jeleni ter Zundra Franca; dalje Soklič Ivana, Čok Ivanka, Peterle Ana, Persin Marija, Arko Andrej in Molč ter osebe, ki so poslane pakete naslednjim: Zupančič Polde, Zalar Matija, Staruš Ana, Čop Franjo Ferda.

— Dve pomladanski sezoni. Na kopališču Ilirije v Ljubljani se je v soboto, 15. t. m. uradno začela kopalna sezona. Naval kopalcev je bil oba dneva velik. Na prostem so se začeli trenirani kopaleci kopati že sredi aprila, ko je bilo prav toplo in prijetno. Lahko pa govorimo, da se je tudi na prostem ob Ljubljani in raznih njenih pritokih začela prava kopalna sezona z nedeljo, ko je lahko človek opazil povsod veselo skupino mladih kopalcev. Sedaj pa se pričenja še druga sezona, namreč sezona pomladnih gob. Za to sezono se najbolj zanimajo siromašni sloji, ki računajo, da si bodo lahko z nabiranjem gob zaslužili kako liro in kak priblišek. Mnoge ženske, ki so lani nabirale gobe po raznih golovskih gozdovih, ki bodo poznajo vse kraje, kjer raste gobe, se že pripravljajo, da bodo lahko hodile na Golovec in mirno nabirale jurčke. Letošnja pomladanska gobja sezona obljublja, da bo prav dobra za vse gobe. V nedeljo zjutraj so že mnogi izkušeni gobarji pihili v gozdove. Nekateri so imeli srečo, drugi so se vračali praznih rok.

— Kosi so se zelo razmnožili. Letošnja so razmeroma mila zima je povzročila med drugimi naravnimi pojavi tudi to, da so se kosi v Ljubljani in okolici zelo razmnožili ter sedaj splošno gnezdijo celo tam, kjer drugače niso nikoli. Kadar so hude zime, namreč zelo mnogo kosov pogine, oziroma zmrzne in tako je bilo lani v primeri z letošnjim letom le bolj malo kosov. Mnenja o kosu so različna in nekateri imajo prav radi tega izvrstnega pevalca in uničevalca mrčesa, drugi ga pa sovražijo, ker uničuje gnezda manjših ptic pevk in pozoblje mnogo gozdičevja, češenj, marelic in podobnega. Vsekakor pa je gotovo, da kosa še tako hudi sovražniki ne bodo mogli zatreti, ker se pridno množi, ako pa preganja vrabca, ki je še večji vsiljivec, tudi ni nobena škoda.

— Zaradi ukradenih konjskih komatov. Meseca aprila leta 1941 so bili posestniku Antonu Suhadolniku v Borovnici ukradeni konjski komati. Zaradi te tatvine je bil na okrožnem sodišču v Ljubljani obsojen neki Dolfe Mišič. Lastnik je zahteval za komate 9000 lir ter je ta svoj odškodninski zahtevek utemeljeval tako, da je sedaj zelo težavno kupiti nove komate, da je usnje racionirano in da se je tudi cena zelo dvignila. Pred dnevi je bil zaradi teh komatov obsojen neki Jakob, do 65% nezgodni invalid. Ta je bil obdolžen, da je Dolfe Mišiču pomagal komate prenašati iz Borovnice v Logatec. Zaradi prikrivanja ukradenega blaga je bil obsojen na 20 dni zapore.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Dekliško taborišče v Kranju. V Kranju je bilo urejeno dekliško taborišče in gorenjski tednik piše, da si danes Kranja ne moremo več misliti brez teh veselih in mladih deklet, članice vojne pomožne službe. Vsi domačini jih že poznajo, saj nosijo poseben znak na lani strani prsi, namreč značko s klasejem pod kljukastim križem. Večina deklet je doma iz Svabskega, dalje od Bodenskega jezera, iz Württenberškega in okolice Stuttgarta. Članek nato podrobno opisuje taborišče.

Slabe posetnice. Gorenjski tednik piše: »Obiskovalci, ki gre odprti oči po Kranju in poln zanimanja opazuje napise tvečk, rokočelcev in trgovcev, naj ne bodo ti napisi za podlago priučitve nemščine! Zalosten in osupel mora ugotoviti, da se ne sklada velik del teh napisov z nemškimi pravopisom. Ker je to ozezmle zdaj že nad dve leti pod nemško upravo in je uradni jezik nemški, lahko sklepamo po lastniku tvečk, ki do zdaj ni smatral za potrebno, da popravi le napake napise svojega obrata. Ali je dobro premislil, da je ta napis na njegovi hiši javna posetnica? — Članek nato navaja in popravlja različne napake ter končuje: »In kje se vsega tega učimo? V brezplačnih jezikovnih tečajih nemške delavske fronte.«

Smrtna kosa. V Kamniku in okolici so umrli: Amalija Virant, Martin Kotnik, Francka Vavpotič, Franc Bachman iz Šmohorja na Koroškem, Jože

Kvas s Homea, Marija Mihelič z Olševke, Marija Trojanšek in Marija Perma z Brezja. Na Golniku in okolici so umrli: Emil Bonec iz Dolnjih Dupelj, Marija Mali iz Repenj, Franc Markovič iz Zg. Tenetiš, Marijeta Studen iz Pangršev, Angela Perko iz Stenice. V Trzinu so umrli: Anton Plečnik in Bogomir Stegnar, v Kranjski gori Janez Mertelj in Gregor Zorjav, v Bohinjski Srednji vasi Francka Iskra in Jože Žnidar, v Kamni gorici Kristina Stanovnik.

S Spodnjega Štajerskega

Proslava materinskega dne. Kakor vsa država, tako je tudi Spodnja Štajerska v nedeljo proslavila materinski dan. To pot niso porabili toliko cvetja kakor druga leta, ker so štajerski dnevniki objavili razglase, ki pravijo, da so po naredbi ministra za prehrano pokleni vrtnarji letos začeli v glavnem gojiti povrtnino mesto cvetlice. Na ta način se je mogla namreč zagotoviti preskrba prebivalstva s povrtnino. Prav zato pa je nemogoče, da bi vrtnarji mogli za materinski dan oddajati cvetje. Prebivalstvo naj to upošteva in naj ne oblega vrtnarjev za ta dan z željami po cvetju in naj jih ne moti v delu.

Kokoška kuga na Štajerskem. Graška »Tagespost« prinaša daljši članek o opozorilu, kako je treba varovati perutnino pred kokoško kugo, ki se je na nekaterih krajih na Štajerskem sedaj pojavila. Članek podrobno obravnava bolezenske znake in poudarja, da kuga napada zlasti kokoši,

purane in fazane, pa tudi gos in race. Bolezenske klice so v krvi in jih zboleli živali razširjajo s blatom in nosno sluzjo. Lastniki zbolelih živali so dolžni prijaviti primere oblastem. Ker ni nobenih zdravil za to bolezen, se živali same pozdravijo ali poginejo. Da se bolezen ne širi naprej, je najboljša, da so kokoši povsod tam, kjer je kuga že v bližini, zaprte, hkrati pa je treba redno pregledovati, če živali kljub temu niso zbolele.

Z železnim križcem II. stopnje je bil odlikovan vojak Waldefried Raulk iz Krškega.

Poroke. V Celju so se poročili: Jožef Križanec in Antonija Herček, oba iz Celja, Štefan Grosek in Marija Golob iz St. Jurija ob j. žel., Franc Podjavoršek in Marija Praterner iz Nove vasi, Jožef Miklič iz Krone ob Brahi in Ljudmila Mastnak iz Celja.

Nevarna padeč. 39 letni kurjač dež. žel. Fr. Šijanec iz Maribora je padel s kolesa tako nesrečno, da je dobil nevarne poškodbe na prsih in trebuhu.

Huda nesreča. Ključavničarski mojster Leopold Romih iz Maribora si je pri delu prestrašil žilo odvodnico in se zdravi v mariborski bolnišnici.

Iz Hrvaške

Inspeksijsko potovanje državnega svetnika inž. Frkovića po Bosni. »Hrvatski Narod« z dne 12. t. m. poroča o inspeksijskem potovanju državnega svetnika inž. Frkovića, ki v spremstvu nekoga nemškega generala obiskuje posamezne kraje v srednji in vzhodni Bosni ter nadzira življenje v teh krajih. »Hrvatski Narod« poudarja, da ljudstvo inž. Frkovića povsod lepo sprejema ter mu sporoča svoje želje in prošnje. V vseh teh krajih je sedaj čisto normalno stanje ter povsod vlada red in mir. Oblasti povsod delujejo. Vojaske oddelki hrvaške in italijanske ter nemške vojske pa nastopajo povsod tam, kjer se še kaže kako skrito partizansko gnezdo in uničuje njihove oddelke.

Razstava hrvaškega filma v Helsinkih. V finski prestolnici Helsinkih so te dni odprli razstavo hrvaškega filma, ki je pripravljen pod imenom »Vidiki iz Hrvaške«.

Nova ležišča premoga v NDH. Hrvaško časopisje poroča, da so v podnožju Ivančice odkrili nova ležišča premoga, ki je iste kakovosti, kakor premog v rudniku v Golubovcu.

Hrvaško državno gledališče v Dubrovniku. Dne 1. maja je pričelo s predstavami novo ustanovljeno hrvaško državno gledališče v Dubrovniku. Prva predstava, ki jo je dalo to gledališče, je bila »Dundo Maroje«.

Iz Srbije

Dolžnosti srbskega kmeta. V nedeljo je govoril na srbskem radiu srbski kmetijski minister Veselinović. Njegov govor je bil namenjen srbskemu kmečkemu ljudstvu ter je Veselinović v njem predvsem poudarjal dolžnosti, ki jih ima srbsko kmečko ljudstvo do svoje države in ljudstva. V svojih izjavah je minister omenjal, da je kmečki stan v Srbiji najštevilnejši, ki ima tudi celo vrsto dolžnosti, katere je treba v sedanjem času gladko izpolniti. Tako je treba obdelati sleherni ped razpoložljive zemlje, da si bo ljudstvo pridelalo samo, kar potrebuje za svojo prehrano. Zato je Nedić izdal tudi predpise za načrtno gospodarstvo v Srbiji, ki se v celoti izjavja. Po izjavi ministra Veselinovića živi v sedanji Srbiji nad en milijon neproducentov, zatem precejšen odstotek siromašnega kmečkega prebivalstva, ki je delno tudi navezana na dovoz hrane od drugod. K tem je treba končno pristeti še odstotek delavstva, katerega je prav tako treba prehraniti. Zato minister poziva kmete, naj odstopijo nekaj svojih še razpoložljivih zalog tistim, ki prav nič nimajo. Končno tudi Veselinović poudarja, da je rešitev srbskega ljudstva iz sedanje stiske samo v delu, redu, miru in bratski slogi.

Koncertna prireditev našega rojaka. G. A. Fakin, znani naš učitelj glasbe, je priredil v začetku prejšnjega meseca s svojimi malimi harmonikarji zopet javni koncert v dvorani beograjske Kolarčeve ljudske univerze. Koncertna prireditev je v vsakem oziru uspeša. G. Fakin vodi harmonikaško solo v Beogradu in Zemunu.

Begunska kuhinja v Leskovcu. V Leskovcu v Srbiji so pred kratkim odprli begunjsko kuhinjo, ki izda dnevno za majhne zneske okoli 700 obrokov hrane. Kuhinja, ki posluje komaj nekaj tednov, je postala v mestu že sedanja ena najvažnejših socialnih ustanov.

Prevoz drv zopet dovoljen. Beograjska mestna občina je v zadnjem času prepovedala razvažanje drv in ostalega ogrevnega materiala po Beogradu. Te dni je to svojo prepoved razveljavila in je razvažanje drv po Beogradu zopet dovoljeno.

Podružnica centrale za železo in kovine v Banatu. Srbska vlada je pred dnevi odprla podružnico svoje centrale za železo in kovine za področje Banata s sedežem v Velikem Bečkereku.

Drobna ljubljanska kronika

Posvetitev mož in žena — mater in očetov brezmadežnemu Marijinemu Srcu bo v nedeljo, 23. t. m., ob 5 popoldne po vseh farnih cerkvah v Ljubljani. Naj bi se vsi možje in žene udeležili tej posvetitvi, vsak v svoji farni cerkvi. — Naj bi te pomembne posvetitve mož in žena pomenja najglobljo pripravo za pravno-pokojni dan 29. maja. Toplo vabimo naša starše, vzgojitelje in prijatelje mladine, da pohite v Unio in se z mladino vred izročijo v varstvo svojih nebeski Kraljici. — Vstopnice so v predprodaji pri Šilflogju, Frančiškanska ulica 1.

Velika Marijanska akademija ljubljanskih žel bo v nedeljo, 23. t. m., ob 11 v uniojski dvorani. Spored je pester in lep, zato vabimo zlasti starše, da se v čim večjem številu udeležijo te akademije in dajo priznanje prizadevanju otrok.

Ljubljanska ljudske šole in otroške verske organizacije bodo počastile Marijino Srce v veličastni akademiji v nedeljo, 23. maja, ob 10.30 v veliki uniojski dvorani. Akademija bo nekaj svečan uvod v niz predstav v čast Materi božji, ki bodo pripravljene skoz ves zadnji teden v majniku. Toplo vabimo naša starše, vzgojitelje in prijatelje mladine, da pohite v Unio in se z mladino vred izročijo v varstvo svojih nebeski Kraljici. — Vstopnice so v predprodaji pri Šilflogju, Frančiškanska ulica 1.

Obvezno cepljenje proti kozam. Kakor smo že poročali v časopisih, bo v tekočem tednu pregled vseh cepilencev preteklega tedna, in sicer na istem mestu in ob istem času kot so bili cepljeni. Starše ponovno opozorjamo, da je tudi pregled ravno tako važen kakor cepjenje samo. O uspešnem cepljenju dobijo starši pisemno potrdilo, ki ga morajo skrbno hraniti, da ga pri vpisu otroka v prvi razred lahko predlože vsaki oblasti. Ker nekateri starši v preteklem tednu niso prinesli svojih otrok k cepljenju in to deloma iz utemeljenih razlogov deloma pa iz pozabljenosti, opozorjamo, da bo za zamudnike izjemoma o priliki pregleda tudi naknadno cepljenje.

Na jutrišnji X. javni produkcijski šole Glasbene Matice bodo nastopili naslednji gojenci: iz oddelka za klavir: Hodeček Irina, Heibart Tuka, Karnovšek Darja, Lehpačmer Sonja, Lesjak Borut, Mahnič Vanda,

Markič Uroš, Neubauer Lidija, Rolih Nada, Srebot Jeni, Sedlbauer Vlasta, Suscec Micheli Stefan, Vrbič Daša in Zorec Milena; iz violinskega oddelka bodo nastopili: Brodnik Mitja, Dolinar Vera, Kunčič Milojka, Samec Vaso, Sever Janez, Stibilj Milica in Vohinjski Mihael; iz oddelka za deklamacijo: Gril Ludovika, Zupančič Marija. Spored produkcije je sestavljen iz del domače in tuje literature. Podroben spored te produkcije, ki bo jutri, v sredo, 19. t. m., ob 18 v mali filharmonijski dvorani, je na razpolago v knjižarni Glasbene Matice.

Vstopnice za frančiškansko gledališče za predstave svetovno znane misterija velike francoskega književnika Claudela »Marijino Oznanjenje«, se dobe v predprodaji v trgovini Šilflog.

Učite se strojepljenja! Novi eno-, dvo- in trišestni tečaji — dnevnih in večernih — pričnejo v torek, 18. maja. Pouk je dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. — Desetipisna učna metoda. Specialna strojepljena šola: Največja moderna strojepljenica, raznovrstni stroji. Učnina zmerja. Informacije in prijave dnevno: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska cesta 15.

Našim materam in dekletom je namenjena uprizoritev deklisne zborovske igre »Sveča Cecilij«, ki jo je napisal znameniti flamski pisatelj in režiser zborovskih iger Joseph Boon C. SS. R. Pod pokroviteljstvom knezofke dr. Rožmana jo bodo izvajali v tednu marijanskih predstav v frančiškanski dvorani. Ta veličastna igra je odlična izpoved modernih katoliških deklet, ki se v blatnem in meglenem svetu greha bore po zgledu sv. Cecilije, svetnice in mučenice, za troje najvišjega: za materinstvo, čistost in števje; a temi velostilmi preusmerjajo sebe in svoje okolje h Kristusu. Vstopnice so v predprodaji pri Šilflogju, Frančiškanska 1.

Dijaki inje 3. in 4. razreda gimnazije ter 4. razreda meščanske šole prijavljajo se za posebne instrukcije v predmetih za malo maturo. Ločeni oddelki po šolah in razredih! Učni honorar nizek. Poučujejo profesorji,

strokovnjaki. Vpisovanje še ta teden. Informacije in prijave dnevno od 9—12 popoldne od 4—6. Specialna strokovna instrukcija za gimnazije in meščanske šole, Musiolinjev (Konzerski trg) 2-III. Središče mental

Kamen sam ne voli si prostora, doloci mu kar Stavenik! tako oznanja svojo vero v najvišjega Stavenika selalec zvnikov Pierre de Craon v Paul Claudelovi slovesni drami »Oznanjenje Marijino«. Ni naša volja, ki nas posilja v to in ono smer. Bog je namreč, ki od jutranje do večerne zdravilne misli vodi nam. V nas pa je, da se svobodno odločimo zanj ali proti njemu.

Drama bo v Ljubljani prvič izvajana v nedeljo, 23. maja, ob 7 zvečer v frančiškanski dvorani. Vstopnice so v predprodaji pri A. Šilflogju, Frančiškanska ulica 1.

Tudi niže Ljubljane se že kopljelo. Večini ljubljancem, razen bližnjim stanovalcem, je le malo znano, da nudita Ljubljana in Grubarjev prekop niže mestnih naselij, v smeri proti Vevčam, prav mnogo prilik za urodno konanje. Voda se do tja 192-8 m razne nesnage, ki jo prinaša seboj iz mesta, in tudi pred njim za prijetno sončenje je tam dovolj. Sedaj so Ljubljanci prideli izrabljati tudi te prilike, sedaj ko je voda še bolj mrzla, za sončenje, pozneje pa bo seveda Ljubljana dobrodošla tudi za plavanje.

Tovarna papirnath vreče. Še pred prvo svetovno vojno je bila v Metelkovi ulici ustanovljena tovarna papirnath vreče. Bil je to leta 1905, ko je bila kot prva lastnica v zemljiški knjizi znanomovna protokolarna, odprta trgovska družba Mavc & Comp. Pozneje jo 10. februarja 1911, ko jo tovarno prevzel trgovec Albert Zeschko, po njegovi smrti pa je leta 1935 prevzel tovarno dr. Erik Zeschko. Tovarna papirnath vreče, ki so ji Ljubljanci vzeli kratko ime »škrnecfabrika«, spada pod zemljiško knjizni vložek št. 478 k. o. Prejšnjemu predmetu L. del in obstoji iz treh parcel: št. 192-8 (trg) razne nesnage, ki jo prinaša seboj iz mesta, in tudi pred njim za prijetno sončenje je tam dovolj. Sedaj so Ljubljanci prideli izrabljati tudi te prilike, sedaj ko je voda še bolj mrzla, za sončenje, pozneje pa bo seveda Ljubljana dobrodošla tudi za plavanje.

Z življskega trga. V amisu mestnega uradnega cenika o maksimalnih cenah so v ponedeljek na trgu prodajale prodajalke in

zelenjadarice domačo mehko »slavnato solato« po 6 lir kg, ko je bila še v soboto po 10 lir kg. Nekdo je prinesel na trg tudi nekaj jurčkov, ki jih je nabral na Golovcu. Hitro jih je prodal po primerno čedni ceni. Zanimivo je, da je nekda ženska prinesla na trg tudi pozen regrat, za katerega pa ni bilo zanimanja. O regratu je bilo lani objavljeno neko poročilo, da so ga začeli ljubljanski vrtnarji posebej gojiti na svojih gredah. Kakšni uspehi so bili dosegeni, ni znano. Regrat je v sredini vsake velike kot dobro zdravilo za razne notranje bolezni ledvice, jeter in žolča, kakor tudi kot kti čistilno sredstvo. Pruski kralj Friderik Veliki si je z regratom zdravil svojo bolezen na ledvicah.

Obsojen zaradi tatvine desk. Na okrožnem sodišču pred sodnikom poidecem je bil obsojen zaradi tatvine 80 desk na 3 mesece strogega zapore nek mizarski pomočnik Valentin, ki je odnesel z nekoga stavbe desk stavebenika A. Battelina deske, dolocene za zidarski oder. Stavenik je v Zor-nji Siski zidal velenostestniku Ernestu Galletu vilo na zemljišču, ki je bilo razparcelirano v manjše stavbne parcele.

Gledališče

Opera: Torek, 18. maja, ob 18: »La Boheme«, Gostovanje Mafalde Favero. Cene od 60 lir nazval. Sreda, 19. maja, ob 16: »Evgenij Onegin«. Izven. Zlajane cene od 20 lir nazval. Četrtek, 20. maja, ob 18: »Madame Butterfly«. Izvo. Gostovanje Mafalde Favero. Cene od 60 lir nazval. Petek, 21. maja: Zaprti.

Otroci, ki sodelujejo pri operi »La Boheme«, imajo danes dopoldne ob 11 skušnjo v Operi.

Drama: Torek, 18. maja, ob 18.30: »Jesene, Red Torek. Sreda, 19. maja, ob 18: »Jorileva hčla. Premiera Red Premierski. Četrtek, 20. maja, ob 17: »V času obiskanja. Zaključena predstava za šolska mladino. Petek, 21. maja, ob 15: »V času obiskanja. Zaključena predstava za šolska mladino.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarni: dr. Pločnik, Blavelsova cesta 6, mr. Hecner, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste, Zemljska cesta 47.

Poizvedovanja

Izgubila sem od cerkve sv. Petra do Kodeljevega mla rožni venec v črnem etuiju. Ker mi je drag spomin še iz otroških let, prosim najditega, naj ga blagovoljno odda proti nagradi pri cerkveniku cerkve sv. Petra.

Naročajte »SLOVENCA«

Smrt Dostojevskega hčere Ljube

Skromen nagrobni križ v Bolzanu

V nekem časopisu je izšel 29. aprila t. l. kratek članek, ki se nanaša na pripovedovanje snaha Fjodorja Dostojevskega (žena Pavla Aleksandroviča Isajeva, pastorka velikega ruskega pisatelja) nekemu romunskemu časnikarju, o nečloveškem ravnanju boljševikov in boljševiške vlade z družino slavnega umrlega ruskega pisatelja. Pisec članka pripoveduje o žalostnem koncu vdove Dostojevskega, ki je morala ob koncu svojega življenja beračiti, in so jo potem našli mrtvo na cesti. Dalje piše o edinemu sinu Dostojevskega, ki je umrl na Kavkazu od žalosti kot preprost hlevaz. Nič pa ne omenja pisec hčere edinke Ljube, ki jo je oče tako rad imel. O tej hčerki govorijo naslednje vrstice.

Spomin na domovino

Vrtno se v davne čase. Bilo je pozimi leta 1870. »Kaj dela Ljuba?« je bilo prvo vprašanje, ki ga je zastavil Dostojevski Ani Grigorijevni, ko se je zjutraj zbudil v svoji revni sobici v Draždanih, potem ko je prebil nekaj žalostnih in pustih dni na kliniki. Že se je bil navadil ljubiti to svojo dugo hčerko, kakor je ljubil Sonjo, ki mu jo je bila Ana Grigorijevna rodila v Ženevi pred dobrim letom, ki pa je umrla že po treh mesecih in je zapustila uboga begunca v neizmerni žalosti. O Ljubi je pisal Dostojevski Strahovu: »... videl sem jo nekaj minut potem, ko se je rodila. Lepa je, čisto moja podoba.« Ljuba se je rodila v Draždanih dne 14. decembra 1869. Mati ji je bila Ana Grigorijevna Smithin, druga žena Fjodorja Dostojevskega, o kateri piše Majkovu, da je ta žena njegov angel varuhe. Prva žena je bila »umazana« Dmitrijevna, ki je umrla v njegovem naročju, ko se ji je vlila kri in mu je zalučala v obraz nezvestobo. Podrobnosti o teh dogodkih obravnava Ljuba v svojih spominih »Dostojevski, opisan po svoji hčeri.«

Ljuba piše brez vsake jezikovne nabreklosti in ne išče književnih besed in izrazov, in tudi ne modruje. Piše prav tako, kakor ji stopajo dogodki pred oči, in kakor jih je nosila v duši dolga leta daleč proč od svoje domovine. Na koncu življenja je in hoče povedati, kar vé. Po vojski l. 1914. in po revoluciji 1917, si je privzela ime Aimée. To ime ji je ugajalo in kot zasmeh si ga je nadela kot potni list za Francijo, ker je domovina daleč, ona pa potuje po svetu, prav po istih cestah hodi, kakor je hodil pred šestdesetimi leti njen slavi oče, prav v takšni revščini kakor sedaj njegova hči. In domovina? Na domovino misli jokajoč, v sanjah, in kadar se spomni, kako je pokojni oče govoril o Puškinu o priliki neke slavnosti v Moskvi. Spominja se Turgenjeva, velika ruske literature. Mnogi pripovedujejo o tem dogodku, kakor o kakšni posvetitvi Dostojevskega. Najlepše nam ta dogodek opisuje Strahov, ko pravi: »Ko je Dostojevski nehal govoriti, sta se mu približala dva starčka, držeč se za roko in sta mu rekla: »Dvajset let smo si bili sovražniki. Zastonj so si prizadevali, da bi nas spravili. Zdaj ob tvojem govoru smo si pogledali v obraz, zdaj nama je jasno, da si moramo

biti kakor bratje zaradi iste vere, zaradi istih ciljev. Bog je res nad vsem in nad nami vsemil.«

Očetova smrt

Cez osem mesecev po tem predavanju je Dostojevski umrl. Aimée pripoveduje o tem dnevu s preprostimi besedami, vendar te prav te preproste besede ganejo v dno duše: »Oče je zahteval duhovnika, da bi ga spovedal in obhajal. Potem nas je dal poklicati in je vzel naše male roke v svoje. Potem je prosil mojo mater, naj mu še enkrat bere iz Svetega pisma poglavje o izgubljenem sinu. Oče je poslušal branje mižé, zatopljen v globoke misli. Potem pa nam je rekel s slabim glasom: »Otroci, ne pozabite nikoli tega, kar ste pravkar slišali. Zaupajte vedno v Boga in ne dvomite nikoli nad njegovim usmiljenjem in odpuščanjem. Jaz vas ljubim, toda moja ljubezen ni nič v primeri z božjo ljubeznijo do vas in vseh ljudi, ki jih je ustvaril. Ne obupajte nikoli nad božjo dobroti! Bodite vedno njegovi otroci! Ponižite se pred Njim, prosite ga za odpuščanja, ako ste ga zalili, in On vam bo z veseljem odpustil, tako, kakor je odpustil izgubljenemu sinu...« Oče nas je objel in nas blagoslovil. Jokajoč smo zapustili sobo,« pripoveduje hči.

Dostojevski je umrl 28. januarja 1881. ob 8.35 zjutraj, star 59 let. Njegovo truplo so pokopali v Nevskem samostanu. Krsto so nosili izmenoma dijaki in delavci. Ali je še ta grob? Mogoče, da se kdo spomni groba. Carska vlada je skrbela za potomce Dostojevskega, boljševiška vlada pa jih je poglala po svetu bedne in revne.

Uboga Aimée, koliko Kalvarij je prehodila, preden je prišla v Bozano, kjer je našla svoj poslednji mir! Bilo je neke lepe pomladi pred enajstimi leti, ko sem počasnih korakov stopal

Na dan narediš ? korakov

Nihče se ne zaveda, koliko korakov napravi na dan. Športniki sicer vedo, v koliko sekundah morejo njih noge odriniti 1000 metrov. Vedo, kako dolga je proga, ki jo obvladajo v trajnem teku, in poznajo rekordno mejo, ki jo je treba doseči. Nihče pa doslej še ni vprašal po delu nog pri poklicnih opravkih. Moderna psihologija dela se je lotila tudi tega vprašanja. Profesor Basler iz Vratislave je sestavil poseben števec za korake, ki tozadevno prekaša vse dosedanje poskusne naprave. S tem aparatom so preiskali pri številnih ženskah, koliko korakov so morale narediti pri svojih poklicnih opravilih, kjer morajo veliko stati ali hoditi.

Nekemu šestletnemu dekletu ki je pol leta nastavljena kot vajenka v neki trgovini, so vložili novi števec v podlogo desnega čevlja. Ta števec je tanka, štirikotna ploščica, ki je vajenka pri hoji ni nič čutila, a je bila pri gibanju nog v zvezi z uro za štetje, katero je imela v žepu jopice. Vajenka je opravljala svoje vsakdanje delo. Čez uro je oddala ploščico iz

proti pokopališkemu zidu v Griesu, malem, svetem obdanem trgu blizu Bolzana. Na pokopališču sem našel reven grob z lesenim, bordinim križem, na katerem sem razbral napis: »Fraulein Aimée Dostojevski. R. l. P. — gebo-ren 1869, gestorben 1926.«

Po dolgem trudopolnem iskanju sem zvedel, da je bila Aimée nekaj časa v sanatoriju v Griesu in sicer leta 1925, potem v sanatoriju v Arco, nekaj časa pa je bila gost princeze Lebedov. Od tam so jo poslali spet nazaj v Gries meseca oktobra 1926. Bila je zelo slabokrvna in nekakšna malarična mrzlca jo je mučila. Stregla ji je neka Vera Cordelas iz mesta Arco. Aimée je umrla 10. novembra 1926, ob 5 popoldne. Naslednjega dne je šestorica oseb prisostvovala beraškemu pogrebu.

Marmor na grobu

Torej velika revščina do zadnjega diha je bila usojena hčerki velikega ustvaritelja »Bratov Karamazovovih«! Boljševiška vlada jo je pustila umreti bedno, potem ko je zavrnila prošnjo za pomoč!

Še istega leta pa je Avstrija na pobudo nekega italijanskega časnikarja pričela zbirati denar za olepšanje revnega groba hčere Dostojevskega v malem Griesu. Obrnil sem se, kakor mi je bilo naročeno, do prefekta Marzija Marzialija s predlogom, ako nameravajo postaviti kak spomenik, bo to naredila Italija, kajti Dostojevskega hčerka je umrla in je pokopana na italijanski zemlji. Perfekt Marziali, vnet za vsako dobro dejanje, kakor ga pomni jo še v Gornji Adige se danes, kjer je prej služboval, je storil vse potrebno, da se je moj predlog uresničil tako naglo. V nekaj tednih je zablestel na grobu Dostojevskega hčere lep marmornat spomenik. Načrt za spomenik je napravil kipar Ernest Ehrenhöffer.

Zgodovini v album pa naj zapišemo, da smo obvestili o tem dogodku ruskega poslanika v Rimu, ki pa se je oprostil, da na slovesnost ne more priti. Poslal je le brzojavko z nekaj lepimi besedami.

(Gino Cucchetti.)

OTROŠKI KOTICEK

Loa Fatra

Roža in Kopriva

(Pripovedka)

»Noršč?« pravi mati, pa gre le z njo in vidi, da še igra Roža z biseri in s prelepo dehtečim cvetjem.

Pa hudobna mačeha se znajde hitro. Vzame pastorki bisere in cvetje, jo bije po hrbtu, da se mora jokati od bolečin in jo vprašuje, da vidi, če prihaja res cvetje iz njenih ust. »Vila je to naredila,« se joče Roža.

»Vila je to naredila,« ponovi mačeha. »Za košček črnega kruha! Kaj bo šele naredila njeni hčerki, če ji ponudi predobro potico!«

Pa pouči svojo hčer, kako se mora rav-nati, če pride tista beračica.

Drugi dan pride res ista beračica in Kopriva ji ponudi prijazno velik kos medene potice. Beračica se ne dotakne potice, samo zamrmra: »Naj ti bo, kakor zaslužiš!« In gre.

»Kaj ne bom jokala biserov?« kliče Kopriva za njo. Pa gorje! Komaj je odprla usta, ji padajo iz ust žarne koprive, ji opečejo usta, brado, vrat in roke. Dekle zajoe in glej — novo nesrečo: blato ji kaplja iz oči, polzi po licih in bradi, leze za srajco, umaže

obleko. Mati stoji kakor skalnat kip: nič ni dosegla! Menila je, da spravi pastorko lahko v kraj, kadar bo njena hči jokala drage kane, pa ji hudobna beračica tako zagodi! Kdo bo hotel za ženo dekle, ki zamaže vse? Kdo se ne bo ogibal kopriv? Pa nič ne del! Sklicala bo zdravnike in čarovnike z vsega sveta in ozdravili bodo njeno hčerko. Rožo bo prete-pala, da bo najkotala tako bogastvo, kakršnega nima nikjer nobeno dekle. (Dalje.)

rakov, ki so jih zdaj prvokrat dognali, pa nam tudi povedo, kako je važno zdravo, primerno obvalo, ki mora noge v njihovem naravnem opraviilu podpirati, ne pa jih ovirati ali izmali-čiti. Kakšno bode tako obvalo, pa nemara do-slej še nobena moda ni iznašla.

Socialna beda ob Nilu

V Ankari, v maju. — V egiptovskih listih so se nedavno pojavile vesti in številke, ki so kakor delci iz mozaika in ki skupaj tvorijo sliko socialne bede, ki prestraši celo tiste, ki so poznali Egipt pred to vojno in ki torej vedo, kaj je v tem oziru pričakovati v deželi ob Nilu. Na podlagi teh vesti in števil nam po-stane umljivo, zakaj sedanji egiptovski socialni minister Abd el Hak bolj in bolj opozarja na socialni nered, na krivičnosti in napetosti, ki so tem bolj nevarne, čim dalj bodo trajale.

List »Bourse Egyptienne« je v neki opazki omenil, da je v Egiptu najmanj 6000 beračev, ki jih policija navzlic vsemu prizadevanju z aretacijami in vzgojnimi poskusi in navzlic de-lavskim taboriščem in kaznovanju ne more od-leta 1885 v zoološkem vrtu v Münstru na West-falskem. Od leta 1885 dalje pa se ni to več zgo-dilo. Divji zajci se v ujetništvu tako besno borijo za prostost, da tekojo po kletki sem in tja in butajo v ograjo, tako da si razbijejo glavo. Leta 1941 se je v živalskem vrtu v Bernu vendarle posrečilo opazovati divje zajce v ujet-ništvu, kjer se je izkazalo, da ima samica štiri-krat na leto mladiče in sicer vsega skupaj 9. Po teh poskusih upajo razširiti marsikatero za-gonetke iz življenja divjega zajca.

Skrivnostna kožna bolezen

V neki veliki tovarni za strelivo nekeje v Nemčiji, kjer je zaposlenih mnogo ruskih de-lavk, je lani izbruhnila huda kožna bolezen, ki je ni znal pojasniti noben zdravnik. Ženske so dobile po vsem telesu rdeče lise, ki so bile jako srbeče in so se slednjič spremenile v mehurje. Bolezen je bila kaj huda in nadležna. Zaman se je taboriščni zdravnik ubijal z njo. Več in več delavk se je nalezlo te bolezni, tako da se je razširila ko epidemija in vodstvo je že mislilo, da se je v taborišču razpasla kaka neznana, iz Rusije zanesena kožna kuga.

Slednjič so poklicali na pomoč zdravnike z bližnje klinike, ki so vzeli stvar drugače v ro-ke. »Koj sploščka smo nagonsko mislili v zvezi s to boleznijo na kako rastlino,« piše prof. Bommer, »in začeli smo iskati in raziskovati. Nekaj časa smo se zaman trudili.« Slednjič so zdravniki eno od ruskih delavk tako spravili v zagato, da je priznala, da si je neka njena tovarnišica sama prizadejala bolezen in sicer »pomočjo neke strupene rože. Zdaj so zdravniki začeli iskati in so spravili šop suhih, rumenih cvetk izpod pograda na dan. Ženske so vse priznale. Na kožo so si polagale zlatice in si same povzročile bolezen, upajoč, da jih bodo potem poslali domov. Pa so jih seveda kazno-vali in jim odredili polovico manj hrane.

Postojanka topov velikega kalibra v obrambo italijanske obale ob Sredozemskem morju.

Zanimivosti iz vsega sveta

Sto šest in trideset jezikov

Po najnovejšem raziskovanju je dognano, da v sovjetski Rusiji govorijo 136 jezikov. Medtem ko poedine jezike govori na milijone ljudi, tako ruščino skoraj 100 milijonov, pa go-vori druge jezike tudi le po 500 ljudi, čeprav so tudi ti jeziki popolni in niso nikakršna na-rečja.

Sadni sok v praških

K jačnim, mlečnim in mesnim praškom, ki jih imajo zdaj v Združenih ameriških državah, so dobili ondi še sadje in sadni sok v praških. V kemičnih laboratorijih so si že dolgo belili glavo s tem, kako bi iz človeških živil vzeli čim več vode proč, ker bi s tem prihranili prostori-ne v skladiščih, na vlakih in na ladajah. Ne-davno so povabili zastopnike tujih držav na ko-silo, kjer so bila vsa jedila, od juhe do slaščic prirejena iz živil v praških. Gostje so bili jako zadovoljni s tem kosilom, čeprav so se nekateri norčevali, češ da so se pred kosilom že doma mesa najedli. Vendar je res, da je v Ameriki vsakršno živilo že predelano v praške in da so taki praški povsod na prodaj.

111.600 km na uro

S to neverjetno brzino kroži naša zemlja krog sonca. V srednji Evropi pride zraven še 1400 km obratov zemeljske osi, medtem ko na ravniku 1660 km na uro.

Veliko denarja za ljubavna pisma

V pariškem hotelu Drouotu je bila te dni sodna razprodaja ene najbolj zanimivih roko-

pisnih zbirk. Tako je nekdo kupil za 161.000 frankov zbirko 186 pisem zgodovinsko znane Madame de Maintenon, ki vsebujejo številne podatke o Ludoviku XIV. in njegovem dvoru. Nekdo pa je plačal 60.000 frankov za 39 ljubav-nih pisem grofice Dubarryjeve, medtem ko so za 50 pisem Marije Leczinske izkupili 50.000 frankov.

Z vohanjem najdejo petroleje

Še nedavno je bilo iskanje petroleja z vr-tanjem v zemljo več ali manj odvisno od sreče. Zdaj pa poiščejo petrolej prej, preden izdajo denar za vrtnanje, ki je tolikrat še brezuspešno po vrhu.

Na tisti kos zemlje zdaj trka jo, kakor zdravnik trka po prsih kakega bolnika. Dalje izmerijo tisto zemljo na vse načine in jo z le-tala fotografirajo, češ ali je tista pokrajina res taka, da bi bilo vredno pričakovati petroleja v njej. V najnovejšem času pa petrolej iščejo z vohanjem. V ta namen kopljejo 2 do 3 m globoko in si vamejo prst iz te globoine, ki jo koj neprodušno zapro in preiščejo glede na zemeljski plin. Iz nafte se dviga zemeljski plin tudi skozi najmanjše luknjice in ta plin — emanacija — natančno pove, ali je kje petro-lej v zemlji ali ga ni.

Divjih zajcev ni moči udomačiti

Čeprav je divji zajec ena od najbolj raz-širjenih gozdnih živali, pa so vendar mnogi podatki iz njegovega življenja še netočni. Ta vrzel v našem znanju o divjem zajcu pa je zato nastala, ker je divje zajce skoraj nemogoče imeti v ujetništvu. Prvokrat se je to posrečilo

S. S. VAN DINE:

71

Umorjeni Kanarček

»Tudi on je stavil vse na eno točko, če bo hem uporabil svoj način izražanja.«

»Res je, a ne na enak način. V primeru s Spotswoodejem je Mannix boječ in oprezen igralec. V začetku sva imela isto možnost in enako stavo; Spotswoode pa ni imel nobene možnosti, ker ni imel v rokah ničesar. Stavil je vse zgolj na nek miselni račun. Mannix pa je moral samo dvigniti karto in tu ni mogel nič računati. Povedal sem vam pa, da je bil zločin temeljito pripravljen in preračunan do zadnje podrobnosti ter izveden s skrajno drznostjo... Kateri pravi igralec bi si upal zahtevati od nasprotnika, da podvoji stavo pri drugem poskusu in bi pozneje še sprejel podvojitev? Nalaz sem postavil Mannixa na to preizkušnjo, da bi izključil vsako pomoto. Na ta način ga nisem samo izključil, ampak popolnoma izbrisal. Poskus me je sicer stal tisoč dolarjev, a odstranil sem vsako senco dvoma. Tedaj sem z vso gotovostjo vedel, kljub navideznim nasprotnim dokazom, da je Spotswoode umoril „kanarčka“.

Markhama je Vancejevo dokazovanje bolj prevzel kakor je to hotel pokazati.

»Tvoje sklepanje vendar presega vsako verjetnost!« je vzklil. »Le pomisli nekoliko!«

Umolknil je za hip, nato pa nadaljeval:

»Ti trdiš, da je Spotswoode morilec. Vendar pa veš, da so zanesljive priče izpovedale, da je nekaj minut po njegovem odhodu plesalka klicala na pomoč. Bil je pri telefonski centrali ter se skupaj z Jessupom približal vratom in govoril s plesalko, ki je tedaj brez dvoma bila še živa. Nato je odšel skozi glavna vrata, sedel v avtomobil in se odpeljal. Četrte ure pozneje ga je videl sodnik Redfern, ko je stopil iz avtomobila tu pred klubom, ki je zelo oddaljen od plesalkega stanovanja. Bilo bi nemogoče, da bi mogel to pot narediti v krajšem času. Poleg tega imamo šoferjevo izjavo. Torej nikakor ni mogel izvršiti zločina v času, ko je zastopil plesalko pa do tedaj, ko se je sešel s sodnikom. Ta je tudi zatrdil, da je Spotswoode igral poker do treh zjutraj, torej več ur potem, ko je plesalka bila umorjena.«

Po kratkem molku je še dostavil:

»Dejstva so popolnoma gotova in izključujejo Spotswoodejevo krivdo.«

Vance pa se ni dal tako hitro premagati.

»Priznam vse to,« je dejal. »A že večkrat sem ti dejal, da kadar pridejo psihološka dejstva v nasprotje z materialnimi, obveljajo vedno le psihološka. V tem primeru so materialna dejstva morda resnična, a valjiva.«

»Prav dobro, dragi moj psiholog!« je vzklil Markham. »Dokazi mi, kako je Spotswoode zadavil deklo in opustil stanovanje in nemudoma bom Heathu dal povelje, naj ga aretirajo.«

»A prav tega ne morem storiti. Nikakor nisem vseveden. Mislim pa, da sem nekaj le dosegel s tem, da sem ti pokazal krivca. Nisem ti pa obljubil, da ti bom pojasnil način, kako je izvršil dejanje.«

»Torej sega tvoja bistroumnost samo do tu?« Vance ga je očitalo pogledal in vzdihnil: »Vidim, da bodo moje sposobnosti priznane šele po moji smrti. Potrpežljivo hočem prenašati vse roganje in sramotjenje.«

Pogledal je na uro in se zamislil.

»Ob treh grem h koncertu; imam torej še eno uro časa. Še enkrat bi si rad ogledal plesalnikino stanovanje in oba vhoda. Spotswoodejeva zvižgača je bila izvedena tam in le na mestu jo bomo mogli odkriti.«

Imel sem vtis, da Markhamovo prepričanje o Spotswoodejevi nedolžnosti ni bilo več tako trdno kljub temu, da je tako odločno ugovarjal prijatelju. Zato se nikakor nisem čudil, ko je po kratkem obotavljanju pristal na to, da odide z Vancejem.

XXIX.

Beethovenov »Andante«.

Torek, 18. septembra, ob 2 pop.

Ni minulo še pol ure, ko smo bili zopet v veži hiše na 71. cesti. Spively je, kakor navadno, sedel pri telefonski centrali, policist pa je sedel v čakalnici v naslanjaču in dremal s cigaro v ustih. Ko je zagledal načelnika, je nemudoma skočil pokonci.

»Kdaj boste pojasnili to zadevo, gospod načelnik?« je vprašal Markhama. »Ta prisilen počitek me bo popolnoma uničil.«

»Upam, da kmalu,« je odvrnil Markham. »Ni bilo nobenega obiskovalca več?«

»Nikogar ni bilo,« je odvrnil policist in le s težavo zadržal zehanje.

»Dajte nam ključ od stanovanja. Ste bili kaj v sobah?«

Lepa zmaga šiškarških nogometašev

Okrog 800 gledalcev je krenilo včeraj popoldne v Šiško na igrišče Hermesa ter ugibalo med poljo o novi postavi Hermesa in o dobri formi Marsa. Kakor vedno, tako tudi tokrat ni bilo nobenega dvoma o izidu tekme; niti za prijatelje Marsa, niti za prijatelje Šiškarjev. Oboji so bili prepričani, da bodo pospravili dve točki.

Oni, ki so bili na prostori okrog igrišča že ob dveh popoldne, so morali kajpada potrpeti, preden so prišli na svoj račun. Najprej so gledali nastop rezervnih moštvo, ko je enajstorič Marsa odpravila Hermežane z 2:0. Rezervni moštvi sta tehnično še zelo šibki, kar pomeni, da igra dolgačasen nogomet. Sodil je g. Safonik.

Hermes : Mars 3:0 (0:0)

Pred začetkom tekme je prevladovalo med nezainteresiranimi gledalci mnenje, da bo igral Hermes podrejeni vodje. To pa zaradi tega, ker je preživljal v zadnjem času nekakšno krizo, medtem ko so Marsovi preteklo nedeljo pokazali, da so v prav dobri formi. Sreča v nogometu pa je opoteča...

Moštvi sta se predstavili sodniku g. Deržaju v običajnih postavah, le v Marsovih vrstah smo opazili novega moža Volkarja, ki je igral svoječasno za Celjane. Že precej pred začetkom tekme se je začelo nebo oblačiti in maksiro se je zbal plohe ter ostal raje doma. Tako je bilo v vsem pri glavni točki včerajšnjega nogometnega sporeda v Šiški okrog 800 gledalcev.

Začeli so z razgibano igro, ki je potekala v znamenju borbe za žogo. Prevladovali so Šiškarji, Marsovi pa so se morali zadovoljiti s tem, da so tu pa tam pametno začeli z napadalnimi akcijami, ki pa so se razbile ob nasprotnikovi obrambi.

Tako se ni zgodilo v prvih 45 minutah nič posebnega in v odmoru je stanje še vedno 0:0.

Vtis, ki so ga zapustili igralci Hermesa v drugem delu igre je bil dober in reči moram, da so zasluženo zmagali. Ves čas so bili postrtnovalni, precej lepo so podajali, zlasti pa se je odlikoval Accetto v krilski vrsti. Rogelj v vratih ni imel posebno težavne naloge, bil pa je prisoben, kadar je prišla vrsta nanj. Med napadaleci moramo omeniti Brodnika, ki ima lep delež v zaslugi za nepričakovano zmago 3:0. Poleg Brodnika sta zabila po en gol tudi Aljančič in Zupan.

Poljanci so izgubili igro, čeprav si je napadalna vrsta ves čas prizadevala, da bi privedla vsaj do častnega gola. Toda, pomočniška vrsta je odpovedala, med obrambo in napadom pa so bile prehode vrzeli. — Prvenstveni spored prihodnje nedelje je tale: Vič:Zabjak (II. razred), Ljubljana:Tobačna tovarna (I. razred).

Mladika : Korotan 5:1 (3:0)

Precej živahnije je že bilo sredi popoldneva, ko so začeli na zelenem travniku z drugim dejanjem, s prvenstveno tekmo drugega razreda med Mladiko in Korotanom. Igra je bila razgibana, čeprav vse do 37. minute ni prišlo do gola. Korotanci so se otepali in so bili lep čas nasprotniku enakovredni, niso pa imeli v napadu razen Humarja moža, ki bi se zavedal svoje glavne naloge — streljati. Igra je potekla v znamenju tehnične premoči Mladikarjev. Posebno srečen dan je imel Trškan v napadu, ki je sam poslal trikrat žogo v mrežo. V vsem bi rekli, da je zmagala Mladika z nekoliko previsoko razliko 5:1. Tako se je polastila vodstva v drugem razredu s šestimi točkami. Korotan ima štiri točke, Zabjak in Vič pa sta doslej še brez izkupitka. Sodil je g. Vesnaver. Med tem so prihajali na igrišče vedno novi gledalci, ki jih je zanimala zlasti glavna tekma.

Iz domače lahke atletike

Prihodnji dve nedelji bo dvojje propagandnih tekmovalj

Poročali smo že, da priredi Lahkoatletika zveza v Ljubljani v nedeljo 23. t. m. atletsko tekmovalje za moške. Teden pozneje pa se bodo zbrale na igrišču Hermesa tudi dekleta in bodo tekmoval v naslednjih panogah: tek na 60 m, tek na 100 m, skok v višino in daljino, suvanje krogle (4 kg) in metanje kopja (600 gr.).

Prijave se sprejemajo do 28. maja pri Zvezi, Bleiweisova 1a. Vpisnina znaša 1 lito. Vsaka tekmovalka mora pri vpisu izjaviti za kateri klub, šolo ali organizacijo bo tekmovala, predložiti mora športno izkaznico ali pa časno potrdilo.

Tekmovalja se lahko udeležijo samo atletinje, ki so vpisane v anagrafskih spisih za prebivalstvo pokrajine; posameznice sme tekmovali samo v eni panogi. Ker je prireditev propagandna, se ga lahko udeležijo atletinje, ki so prvo leto vpisane pri Zvezi, ki pa še niso dosegle pri dosedanjih nastopih prvih pet mest. Vabijo se tudi ostale, ki še nimajo športne izkaznice, poskrbeti pa si morajo časno izkaznico, katero bo izstavila Lahkoatletika zveza v Ljubljani.

Nagrade: CONI bo podaril vsem plasiranim tekmovalcem spominska darila. Šola, organizacija ali klub, ki bo v obeh propagandnih tekmovaljih (moško dne 23. t. m., žensko pa 30. t. m.) dosegel najboljšo skupno oceno, bo dobil pokal CONI-ja. Za pokal se bo štelo prvih šest kvalificiranih v vsaki panogi. Prvo mesto šteje šest točk, drugo pet itd., šesto pa eno točko.

vih ni zavedal svojega težkega položaja, medtem ko je njemu hrbet gorel; predajal se je mračnim slutnjam strašne bodočnosti.

10. POGLAVJE.

Benjaminova vreča.

Enajsteri bratje so prespali krasno noč v gostišču.

Zvečer prej jih je spraševal gostičar s ti-soč vprašanji. Hotel je vedeti, kje so bili, in v svoji kmetski preprostosti so se hvalili, da so bili gostje podkralja, ne da bi se zavedli, da so vzbujali s temi besedami jezo vseh, ki so bili na dvorišču gostišča, to je postopavev, ki so lenarili, se čisto združevali v krožke, da ubijajo čas, love novice, raznašajo in pripovedujejo drugim požrešne novosti in pozabijo krulčo lakoto ter prazen želodec.

»Kako?« godrnjajo. »Podkralj vabi na obed tujce in jih nasljuje z našim kruhom, sadom našega znoj, medtem ko mi umiramo lakoto?« Nerazpoloženje proti Jožetu se je večalo v gotovih meščanskih krogih. Modre in poštene osebe so mu bile hvaležne, ker je v svoji modri skrbi uspel, da je vse preskrbel s kruhom in prepečil vsa strahota lakote; ko so ti razumevali, da ima pravico zahtevati najvišjo ceno za žito in se posluževati polnih žitnic, da ustrezne zadevi svojega Faraona in premeni pravno stanje posesti pa ni manjkalo mnogih nezadovoljencev, posebno v nižjih socialnih plasteh, med ljudstvom, ki bi najrajši lenarilo vseh sedem let lakote in bi bilo hranjeno od vlade na državne stroške. Ti so bili nezadovoljni z Jožetom, ki jih je držal ob skromnih obrokih in ni razmetaval žita, marveč ga prodajal za

Službe

Perico

za pranje hotelskega perila iščemo za enkrat na teden. Naslov: Sv. Petra cesta št. 9.

Prodajo

Suho sadje prodaja GOSPODARSKA ZVEZA, Bleiweisova cesta št. 29.

Slamo prodaja

GOSPODARSKA ZVEZA, Bleiweisova cesta št. 29.

Brezove metle, držaje

za lopate, motike in ome-la dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29 in Malstrova 10.

Preklje za fižol

in paradižnike dobite v skladišču Gospodarske zveze v Malstrovi ul. 10.

Dva šivalna stroja

orig. »Singer« v brezhibnem stanju, zelo poceni prodam. Kamniška ul. 13, pritličje, levo.

Posestva

Pritlična vila

v Novem mestu, krasen položaj, pet sob, vse pritlikline, vodovod, elektrika, velik sadni in zelenjadni vrt, vodnjak, se bo prodala na dražbi pri okrajnem sodišču 22. maja ob 10 dopoldne. Izključna cena 300.000 lir.

KUPIMO

Kupimo

vseh vrst enažno pohištvo in druge uporabne predmete. Trgovina »Ogled«, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo).

Poizvedbe

Ukraden je bil

ročni vozček na štiri kolesa, last tvrdke Belič, Verovškova 56. Kdor bi ga videl, se naprosi, da sporoči. Kupce svarimo pred nakupom.

Kolesa

Več trčiljev

nekaj rabljenih, nekaj novih, zelo ugodno na prodaj. Gasogeno-Merkur, Puharjeva 6.

Globoko potrjeni sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je umrla po dolgi in mučni bolezni, v 88. letu starosti, naša nad vse ljubljena, nepozabna mama, stara mama, teta in tašča, gospa

Franja Pretnar

Pogreb nenadomestljive pokojnice bo v torek, 18. maja 1943, ob 4 popoldne z Zal, iz kapele sv. Frančiška k Sv. Križu. Ljubljana, Tržič, Zabreznica, 17. maja 1943

Zalujoči:

Ivana por. Perič, hčerka; Ivan, Anton, Martin, Josip, Alojz, sinovi, in ostalo sorodstvo

Umrla nam je naša ljubljena soproga, mama, sestra in teta, gospa

Karolina Čebihin roj. Kenda

soproga žel. uslužbenca v pok.

Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 18. t. m. ob pol 4 popoldne z Zal, iz kapele sv. Jožefa k Sv. Križu.

Ljubljana, Berlin, Rodik, Štjak, Boršt, Divača, dne 17. maja 1943.

Zalujoči: Andrej, soprog; Milovan, Branko, sinova; France, Zof, in ostalo sorodstvo.

Vdani v Njegovo voljo sporočamo, da je danes po kratkem presledku enega tedna sledila svoji zlati mamici v večnost naša neizmerno ljubljena hčerka, sestra in nečakinja

Polonca

K večnemu počitku jo bomo spremili v torek, dne 18. t. m. ob 3 popoldne z Zal, iz kapelice sv. Andreja na pokopališče k Sv. Križu, kjer jo bomo položili k njeni ljubljani mamici.

Ljubljana, dne 16. maja 1943.

Globoko žalujoči:

Dr. Veber Francé, univ. profesor; Fanika, sestra; Tomaž, brat, in ostalo sorodstvo

ČAŠA EGIPTOVSKEGA PODKRALJA

U. Mioni

32

Priznal je vse. Baketov namen, da vdere v hišo podkralja in ga oropa, in način, ki se ga je posluževal, da pride v milost pri Jožetu in bo mogel odpreti vrata svojim zločinskim tovarišem.

Ni pa povedal čisto vsega. Ni povedal, da so hoteli Jožeta ubiti. Bal se je povedati; ako bi podkralj za to izvedel, bi še povečal kazen. Boljše je, da ga ima le za roparja, kot za roparja in razbojnika.

Ko ga je vprašal, zakaj so hoteli krasti, mu je odgovoril, da zaradi lakote. Nimajo ne živine, ne polja ali hiš, da bi dali v zameno za žito. Hoteli so ukrasti zlato in srebro, da si kupijo živež.

Jožef pa ni hotel verjeti tem trditvam. Preveč je bil prepričan, da so hoteli krasti, da bi obogatili.

Vrata so odprli, toda na cesti ni bilo žive duše. Zato ni bilo mogoče prijeti Ramuzentijevih tovarišev.

Tega so zaprli v ječo, poleg celice pijanega vratarja. Jožef si je prihranil, da ga sodi pozneje, bolj razsodno, in se umaknil v svojo sobo ter skušal zaspati. A spanec ni hotel priti.

Ramuzenti pa je imel priliko zavidati vratarja, ki ga je upijani, in objokovati dobro varjeno vino.

Zavidal je vratarja, ki se v vinskih duho-

zlatu, živino, tkanino ali pa tudi za marljivo delo. Bratje niso tega zapazili. Bili so zelo veseli, da je šlo vse posreči in da bodo lahko odpotovali. Povedali so gostičarju, da bodo odpotovali naslednje jutro ob zori.

On ugovarja:

»Ostanite še kak dan.«

»Ni mogoče. Smo že uredili svoje zadeve.«

»Tu v Memfih je toliko videti. Piramide, sfinga, svetišča,« pravi gostilničar, ki mu je bilo na tem, da ne izgubi tako kmalu gostov, ki dobro plačujejo; toda bratje so bili neizprosni.

»Jutri odpotujemo.«

In so polegali spat.

Drugo jutro so vstali še v temi. Osedlali so osle, pritrdili nosila za breme in zbudili gostičarja.

»Tako zgodaj? Ob tej uri niti pes ne hodi,« godrnja.

»Prav zato gremo, ker nismo psi,« odgovori z nasmehom Ruben.

»Saj ste slabši od psov, ker bi lahko spali, pa nečete; nočete se odpotiti in komaj včeraj ste prišli, pa danes že odhajate.«

Se enkrat jih skuša zadržati, pa se mu ne posreči.

Dolgo se prerokajo in pogajajo za zapitek. Gostičar zahteva mnogo več, kakor so se bili pogodili. Hoče, da mu plačajo najemninu vsaj za en teden, toda ako je on Egiptčan, so ti Hebrejci. Nikakor mu ne uspe dobiti, kolikor zahteva. Končno se le on vda. Plačajo, kolikor mu dolgujejo za en dan in eno noč in odidejo.

»Ozrime naj se vas spomni še danes!« vzkligne gostitelj zelo jezen in grozi za njimi

»Ne. Naročeno mi je bilo, da naj stražim zunaj.«

Vstopili smo v Kanarčkov salon. Polkna so bila odprta in sonce je prodiralo v sobo. Videti je bilo, da je v sobi ostalo še vse nedotaknjeno; tudi prevrnjeni stoli so ostali na svojem mestu. Markham je šel k oknu, sklenil roke na hrbtni in ves obupan gledal ta nered. Bil je zelo vznemirjen, čeprav tega ni hotel pokazati in je gledal Vanceja s porogljivim nasmehom.

Vance si je najprej prižgal cigareto, nato pa si je začel pozorno ogledovati obe sobi. Stopil je tudi v kopalnico, kjer je ostal nekaj minut. Ko se vrnil, je držal v roki brisačo, ki je imela nekaj temnih madežev.

»S to brisačo je Skeel odstranil prstne odtise,« je izjavil in jo vrgel na posteljo.

»Čudovito!« se je norčeval Markham. »Ali je to dokaz proti Spotswoodeju?«

»Na vsak način potrjuje mojo teorijo o tem zločinu.«

Stopil je k toaletni mizici in si ogledoval srebrno posodico za dišave.

»Ali je to tudi kak dokaz?« je vprašal Markham.

»Dragi Markham, vedi, da se skušam vživeti v okolje. Pusti me, da se v miru prilagodim.«

Nekaj časa je skrbno pregledoval povsod, nato pa je stopil k vratom, ki so vodila v pred-sobo, jih držal z nogo odprta in nekaj pozorno opazoval. Čez nekaj časa je pogledal Markhama in se zvito nasmehnil.

»Ta zadeva je zares zapletena. Priznam, da se kar ne morem znati.«

»Upam, da boš kmalu umaknil svojo obtožbo proti Spotswoodeju?«